PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 110 (1798) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr.

TRST, petek 11. maja 1951

Cena 15 lir

Prispevajte za Kulturni dom!

Ostra debata v angleški zbornici o trgovini med Hong Kongom in Kitajsko

Churchillove obtožbe in pojasnila ministra za trgovino Shawcrossa Finančni minister Gaitskell pristal na nekatere spremembe v proračunu

LONDON, 10. — V Londonu izjavljajo, da britanska vlada nima namena znova načenjati vprašanja o priznanju pekinške vlade.

Britanska vlada se je sestala danes zjutraj pod predsedstvom Attleeja. Politični krogi so mnenja, da so ministri razpravljali o trgovinskih odnosih z LR Kitajsko.

Popoldne pa se je o tem vprašanju začela razprava v spodnji zbornici. Voditelj opozicije Churchill je izjavil, da se iz laburističnih govorov in njihovega postopanja zdi, da so bolj naklonjeni LR Kitajski kakor ZDA. Dalje je Churchill izjavil, da kitajska vlada vodi vojno z dovoljenjem in s pomočjo Sovjetske zveze in da je uradno priznanje LR Kitajske otežkočilo razgovore med Veliko Britanijo in ZDA o vprašanjih Daljnega vzhoda.

Sklicujoč se na izjave trgovinskega ministra Shawcrossa o trgovini z LR Kitajsko je Churchill zatrjeval, da se je izvoz kavčuka iz Malezije na Kitajsko še povečal. Nato je Churchill ponovno zahteval od zunanjega ministra, naj prepove izvoz kavčuka na Kitajsko, in dejal, da bi to izboljšalo razpoloženje v ZDA in olajšalo pogajanja z ZDA o morebitni popolni prekinitvi trgovinskih odnosov s Kitajsko. Dalje je Churchill dejal, da so ZDA pri operacijah na Koreji udeležene z 19 dvajsetinami skupnega napora in da je Evropa nezmožna braniti se sama in bodi še dolgo časa ne bo zmožna.

Churchill je tudi izjavil, da priznanje pekinške vlade ni prineslo Veliki Britaniji nobene koristi, pač pa da je «hudo prizadelo» ZDA. Kitajci pa da niso s svoje strani dali nič v zameno.

Nato je Churchill izjavil, da je prvi interes Evrope in ZDA napraviti iz Evrope prvo obrambno črto proti ZS», ter je poudaril potrebo, naj se ne prelaga težišče na Koreji in na Kitajskem. Pripomnil je, da sta kitajski intervenciji na Korejo in britansko priznanje LR Kitajske in londonski odnosi s Pekingom vzrok nesporazumov med ZDA in Veliko Britanijo.

Churchillov govor je povzročil več incidentov z ministrom za obrambo Shinwellom. O admiralu Fechtelerju je Churchill izjavil da je mnenja, da ni najboljši primerna oseba za to mesto, ki mu je bilo dodeljeno. Svoj govor je zaključil z izjavami: «Dolžnost vlade je z dejanji pokazati, da smo zvesti tovariši ZDA v vseh okoliščinah.»

Govoril je nato minister za trgovino Shawcross, ki je izjavil, da bo Velika Britanija podprla ameriški predlog v odboru za skupne ukrepe OZN ter da bo predlagala, naj druge dežele proizvajalke kavčuka, med katerimi tudi Indonezija, prepovedo izvoz na Kitajsko. O trgovini s Hong Kongom je Shawcross sporočil, da so tamkajšnje oblasti prepovedale izvoz več ko 200 proizvodov strateške važnosti, med katerimi tudi petrolejske proizvode, orožje in avtomobile. Napovedal je tudi, da bo vlada objavila seznam proizvodov, katerih izvoz bo rezerviran samo za prijateljske in zavezniške države. V Kratkem bosta Malezija in Borneo prekinila ves izvoz kavčuka na Kitajsko.

Trgovinski minister je tudi povedal v zvezi z Mac Arthurjevimi obtožbami britanskih oblasti v Hong Kongu, da temeljijo te obtožbe na «tajnem dokumentu», ki ga britanske oblasti v Hong Kongu izročajo vsakih petnajst dni ameriškim oblastem, zato da te lahko uvidijo obseg britanskega nadzorstva nad trgovino med Hong Kongom in Kitajsko. Mac Arthur pa tega ni povedal. Minister je pripomnil, da zadevajo omejitve izvoza iz Hong Konga na Kitajsko ob dve zelo važni oviri:

1. potrebno je izogniti se političnim težkočam v Hong Kongu samem;

2. Hong Kong je, kar se tiče življenjskih in drugih dobav, odvisen od Kitajske. Shawcross je pripomnil, da so ameriške oblasti iz istih vzrokov dovolile v prvem trimesečju 1951 Japonski, da poveča svoj mesečni izvoz na Kitajsko od pol milijona na tri milijone dolarjev. Na koncu je minister izrazil upanje, da bodo ta pojasnila odpravila skrbi, ki so se pojavile v ZDA in ki jih je treba po njegovem mnenju v veliki meri pripisati netočnim informacijam.

Minister za britansko skupnost Patrick Gordon Walker je danes v spodnji zbornici izjavil, da nima namena sklicati konference predstavnikov dominionov in kolonij.

Finančni minister Hugh Gaitskell je na posredovanje Attleeja pristal na spremembo nekaterih določb v proračunu, ki se nanašajo na pokojnine delavcem, ki se bodo v določenih primerih zvišale. V političnih krogih so mnenja, da predstavljajo te koncesije, na katere je finančni minister pristal, osebno zmago bivšega ministra za delo Aneurina Bevana in drugih predstavnikov laburistične levice. Danes so bile v vsej Angliji in v Gallesu občinske volitve v 370 občinah. Izvoliti je treba 3407 svetovalcev; za ta mesta kandidira 5781 kandidatov. Večino teh mest (1410) imajo sedaj konservativci; neodvisni jih imajo 946, laburisti 928, liberalci 123. Izid volitev bo znan jutri zjutraj. Opazovalci so mnenja, da ne bi bilo pametno delati zaključke o namenih volilcev na bodočih splošnih političnih volitvah, ker se običajno občinskih volitev udeleži majhno število volilcev, splošnih političnih volitev pa približno 80 odst. volilcev.

Vojni zločinec Artuković aretiran in zopet - izpuščen

Komentar o dnevu sovjetskega tiska v beograjskem «20. Oktobru» - Italijanski učenjak dr. Budda na obisku v FLRJ

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 10. — Predmet komentarja današnje številke beograjskega večernega dnevnika «20. Oktober» je nedavna proslava dneva sovjetskega tiska, ko so časopisi v ZSSR in v državah pod njeno kontrolo bili polni slavospevov «modremu vodstvu» in «doslednı politiki miru».

«Pisanje satelitskih časopisov, poudarja list, je moralo izzvati posmeh in gnus pri vsakomur, kdor vsaj malo pozna bistvo odnosov ZSSR in držav vzhodnega bloka. Glasilo madžarskih sindikatov «Nepsava» je šlo v svojem slavospevu tako daleč, da je pozvalo madžarske novinarje, naj pokažejo «čim večjo individualno iniciativo in individualno naklonjenost kakor tudi osebno misel in individualno obliko ter vsebino», kar predstavlja pravi cinizem, če se vzame v poštev sporazum, ki ga je ZSSR vsilila svojim satelitom in ki določa, da se ves tisk in vse agencije vzhodnoevropskih držav postavljajo pod neomejeno nadzorstvo sovjetske novinarske agencije «Tass.»

«20. Oktober» poudarja, da brez dvoma predstavlja moskovska «Pravda» s svojim uniformiranim pisanjem najbolj značilen primer, kako vpliva tisk v ZSSR na vsakodnevno varanje in dezinformiranje množic ter objavlja podrobno analizo vsakodnevnega pisanja tega lista, iz katerega se vidi, da velik del prostora zavzemajo že uvedene stalne kronike o «blagru», «hvaležnosti» uslužbencev, o pozdravih «velikemu voditelju in učitelju», «uspehih» in «rekordih».

Primer vojnega zločinca Artukovića, ki je kot emigrant v Los Angelesu v ZDA postal predmet pažnje ameriških emigracijskih oblasti, ki so ga včeraj aretirale, je bil nato proti kavciji 1000 dolarjev izpuščen pod pogojem, da ostane pod nadzorstvom. Artuković — kakor je bilo že javljeno — eden najožjih sodelavcev krvnika Pavelića, je prišel v ZDA ilegalno in se skrival pod izmišljenim imenom Anić; uspelo mu je celo, da je zaprosil člana ameriškega kongresa Kinga za intervencijo, da je pred ameriškim kongresom predložil sprejem posebnega zakona, po katerem naj bi bil Artukoviću dovoljeno stalno bivališče in dano ameriško državljanstvo.

V zvezi z zahtevo vlade FLRJ, da Artukovića izročijo jugoslovanskim oblastem, je tisk v Los Angelesu objavil obširne članke o njem kot vojnem zločincu. List «Los Angelos News» je objavil tudi fotografijo posnetja z napisom: «V tej hiši živi človek, ki je obtožen za umor milijon ljudi». Primer Artukoviča bo predložen emigracijski komisiji, ki bo odredila njegov status.

V Jugoslaviji pričakujejo prihod znanega italijanskega zdravnika dr. Vittoria Budda, ki je znan kot strokovnjak za kardiologijo in revmatologijo na medicinski fakulteti v Rimu. Dr. Budda bo ostal v Jugoslaviji dva tedna kot gost predsedstva vlade FLRJ.

R. R.

Umor bandita Giuliana pred rimskim parlamentom

Dolg odgovor ministra Scelbe na številne interpelacije - Državni uslužbenci vztrajajo pri svojih zahtevah - Razprava o oborožitvi v senatu - Veljavnost osebnih izkaznic za volitve

RIM, 10. — Središče političnih komentarjev so še vedno zahteve državnih uslužbencev in njihova uspela stavka pred dvema dnevoma. Zdi se, da je v toku današnjega dne nevarnost ponovne stavke preneha, ker je De Gasperi poslal vodstvu mezdnega gibanja državnih uslužbencev sporočilo, v katerem v glavnem pristaja na pogajanja pod pogojem, da bi bile pri tem «izvzete iz razpravljanja vse zadeve, ki se tičejo avtoritete državne oblasti predvsem pa pretnje z novo stavko». Pod tem pogojem je vlada pripravljena razpravljati o premični lestvici življenjskih potrebščin, na temelju katere naj bi bili določeni poviški plač.

Tajništva posameznih sindikalnih organizacij so se sestala in sprejela resolucije, v katerih pozivajo državne uslužbence vseh kategorij k nadaljevanju solidarne akcije za dosego uspešnega zaključka mezdnega gibanja. Pri tem se v resolucijah posebno poudarja odločni odpor, na katerega je naletelo stališče rimske vlade, ki omejuje pravico stavke, katera je ustavno zajamčena. Zlasti protestirajo vodstva sindikalnih organizacij proti vladnem poskusu, da bi se izvajale kazenske sankcije proti uslužbencem, ki so se udeležili stavke s tem, da bi se jim odtrgal od njihovih plač enodnevni zaslužek. Vlada je s svoje strani odredila za pogajanja ministra Petrillija.

Na današnji seji zbornice so razpravljali o interpelacijah v zvezi z umorom bandita Giuliana. Vse interpelacije so namreč obtoževale notranjega ministra Scelbo, da je skrival pred javnostjo način banditovega umora ter odlikoval samo polkovnika karabinjerjev Luca, co s tem, da je dobil šaržo generala, medtem ko so vsi ostali nižji častniki in navadni orožniki ostali brez podobnega priznanja. Glavni govornik je bil Nennijev socialist poslanec Guadalupi, ki je dejal, da je bandit Pisciotta, ki je na sodni razpravi, katera še vedno traja, priznal, da je on izdal svojega banditskega poveljnika Giuliana in ga ubil, ne pa orožniki polkovnika Lucce. Glavno, kar hoče italijanska javnost vedeti je po besedah poslanca Guadalupija to, kdo so bili tisti, ki so Giulianu naročili da izvrši znani pokolj v Portella delle Ginestre na dan 1. maja pred tremi leti, ki je imel docela političen značaj. Nadaljnja vprašanja, ki jih je naslovil Guadalupi Scelbi se glasijo:

«Kaj je s tisto majico, ki jo je nosil Giuliano v trenutku, ko so ga ubili? Zakaj ni te majice med banditovimi predmeti na sodišču? Zakaj je bil Giuliano ubit in ni bil ujet živ kljub temu, da je bilo mnogo priložnosti za to? Kdo je dobil tisto ogromno nagrado, ki je bila razpisana na banditovo glavo? Zakaj niso bili odlikovani tudi navadni orožniki, ki so požrtvovalno sodelovali pri iztrebljanju banditizma, temveč so mnogi med njimi bili poslani domov?»

Nato je govoril še poslanec Berti, nakar je interpelantom odgovoril notranji minister Scelba, ki je dejal, da obžaluje izgubljanje tolikih ur za nekoristno razpravljanje o umoru bandita, s čimer se je «hotelo iz vse zadeve napraviti politično afero». Dejal je dalje, da gre za medstrankarsko igro, kajti teza opozicije da predstavlja banditizem izraz znane sicilijanske mafie, za katero uničenje ni vlada ničesar storila, je ovržena. Scelba je poudaril, da bo vlada podvzela iste ukrepe, ki jih je podvzela proti banditizmu, tudi proti mafiji če bo kršila zakon in javni red.

Glede verzije o umoru, ki jo je dal polkovnik Lucca je Scelba dejal, da jo je moral potrditi in da ni šel osebno vršiti preiskave, ki se mu je zdela odveč, ker da je sicilijanski banditizem bil pač z umorom Giuliana likvidiran. Poudaril je, da ima vso stvar v rokah sedaj sodišče, ki mora ugotoviti tudi povezanost bandita s pokoljem v Portelli; sodišče bo tudi ugotovilo morebitne naročnike pokolja. In ker je sodna oblast avtonomna, se notranji minister ne more vanjo vmešavati. Glede razpisane nagrade na bandita smatra Scelba, da ni dolžan odgovoriti, ker da je to uradna tajnost. Lahko pa pove, da ni bila izplačana nikakršna nagrada. Nato je pohvalil polkovnika Luco, ki je v pičlih devetih mesecih likvidiral zločinsko bando, katera je pokosila okrog 100 žrtev in ki je predstavljala sramoto za Italijo.

Poslanec Guadalupi je nato dejal, da minister Scelba ni odgovoril na nobeno od njegovih vprašanj, zlasti pa ne na vprašanje: Kdo so bili tisti, ki so naročili pokolj v Portelli della Ginestra in drugih pokoljev, ki so temu sledili. Končno je dejal, da bo tisto, kar ne more storiti vlada — ugotoviti naročnike pokolja — storila opozicija nato je poslanec Berti poudaril, da iz Scelbovega govora izhaja, da je «mafia» takorekoč priznana kot zakonita organizacija, čeprav je kriminalna.

Nato so razpravljali o načrtu zakona o civilni zaščiti: govoril je socialist Ferrandi, ki je pobijal nujnost sprejema tega zakona, ki je po njegovem mnenju le člen verige tiste zakonodaje, katera vodi v ponovno oborožitev in v vojno.

V palači Madama so razpravljali senatorji o povečanju obrambne moči italijanske republike. Govorila je senatorka Nennijeve stranke Palumbo, ki je predložila resolucijo, naj bi vlada dala prednost pred stroški za oborožitev, stroškom za fond solidarnosti v Siciliji od 280 milijard lir. Tudi senator Leone je kritiziral vladno politiko, za katero je dejal, «da vodi v vojno». Nennijev socialist Morandi je dejal, da po njegovem mnenju «ne preti nevarnost napada s strani Rusije.

Njegov istomišljenik senator Castagno je govoril v istem smislu, medtem ko je senator Parri (republikanec), ki je označil oborožitev kot obrambno ter poudaril, da je potrebno poskrbeti za obrambo prej kot je nevarnost tu, kajti tudi nevtralne države, kakršna je na primer Švica, skrbijo za svojo obrambo. «In če bi se hoteli oborožiti tako, kot je oborožena Švica, bi morali potrošiti štirikrat toliko. Mnogo bolj od nas se oborožujejo tudi države onstran železne zavese, ki imajo majhne nacionalne dohodke. Ne moremo govoriti o politiki nevtralnosti, dokler ne pride do pomiritve v mestu: sedanje obnašanje ruskega delegata v Parizu pa dokazuje nasprotno».

Notranji minister je sporočil določila glede podaljšanja veljavnosti osebnih izkaznic in drugih dokumentov, s katerimi se bodo volivci na prihodnjih volitvah lahko veljavno izkazali. Vsak dokument je veljaven če ni starejši kot tri leta. Osebne izkaznice, ki so jih izdala profesionalna združenja, so veljavne le, če imajo tudi fotografijo.

Predsednik italijanske republike je danes dovršil tretje leto svoje visoke službe kot «primus civis» Italije.

Jutri, v petek ob 11. uri bo seja vlade.

Sklepi komisije OZN za žensko enakopravnost

LAKE SUCCESS, 10. — Komisija OZN za žensko enakopravnost, ki je zbrana na petem zasedanju, je v sredo odobrila naslednje tri resolucije:

1. Države članice, ki niso včlanjene v Mednarodni zvezi za delo, naj ukrenejo potrebno da se uveljavi načelo Mednarodne zveze za delo o enaki plači za enako delo.

2. Glavni tajnik OZN naj še nadalje sodeluje z vzgojno, znanstveno in kulturno organizacijo OZN pri izvedbi njenih programov za izboljšanje možnosti za izobrazbo žensk in naj na prihodnjem zasedanju poroča o napredku teh programov.

3. Naj svet OZN za zaupno upravo na predlog držav članic imenuje v odposlanstva, ki obiskujejo ozemlja, ki so pod zaupno upravo, tudi ženske.

Kot naslednja točka je bil na delovnem sporedu komisije osnutek resolucije o političnih pravicah žensk. Komisija je odložila razpravljanje o tej točki do prihodnjega zasedanja. Sedanje zasedanje bo zaključila verjetno 12. maja.

Nov propagandni govor Gromika na včerajšnji seji namestnikov

Sovjetski delegat uporablja sedaj pri načrtu „B“ isto taktiko kakor smo jo opazili pri načrtu „A“

PARIZ, 10. — Gromiko je na današnji konferenci namestnikov sporočil, da sprejme rešitev «B» dnevnega reda zahodnih namestnikov pod pogojem, da se vnesejo sledeče spremembe: 1. vprašanje demilitarizacije Nemčije je trebà postaviti na prvo mesto med vprašanji, ki naj se proučijo pod naslovom «Pregled vzrokov in posledic mednarodne napetosti»; 2. vključitev atlantskega pakta in ameriških oporišč v Evropi v ta seznam vprašanj.

Znano je, da so zahodni delegati predložili tri rešitve. V prvi so pristali, naj se razorožitev Nemčije vpiše na prvo mesto, toda pod pogojem, da se vse besedilo sprejme brez sprememb. V drugem so predlagali vzporedno seznam vprašanj, ki se nanašajo na mednarodno napetost, kakor so že prej predlagali, t. j. razorožitev Nemčije na zadnjem mestu, in seznam odgovarjajočih vprašanj, kakor jih je predlagala sovjetska delegacija. Ta sovjetski seznam se začenja z vprašanjem razorožitve Nemčije, toda ne omenja atlantskega pakta in ameriških oporišč.

Gromiko je danes ponovil sovjetsko tezo o oboroževanju in je nato izjavil, da je atlantski pakt naperjen proti Sovjetski zvezi in njenim satelitom, ker da hoče spremeniti Zahodno Evropo v trdnjavo za novo vojno in da pomeni zaroto proti miroljubnim državam, kar da dokazuje vključitev Zahodne Nemčije v atlantsko skupino.

Glede ameriških oporišč v Veliki Britaniji, na Norveškem, Islandu in drugih državah Evrope in Bližnjega vzhoda je dejal Gromiko, da izjave več političnih in vojaških osebnosti dokazujejo, da so ta oporišča določena za uporabo proti Sovjetski zvezi. Zato da je po mnenju sovjetske delegacije potrebno vključiti v dnevni red tudi vprašanje atlantskega pakta in ameriških oporišč.

Ko je prečital obe verziji prve točke, ki bi se lahko predložili svetu zunanjih ministrov, in sovjetske dodatke, je Gromiko izjavil: «Če je sporazum o teh vprašanjih, je sovjetska delegacija pripravljena sprejeti ostale točke dnevnega reda zahodnih delegacij. Tedaj bi pomenilo, da je bil dosežen sporazum o točkah: 1. obnovitev enotne Nemčije in priprava mirovne pogodbe; 2. Izvršitev mirovne pogodbe z Italijo v oni točki, ki se nanaša na Trst, ter spopolnitev avstrijske pogodbe ki naj ustvari neodvisno in demokratično Avstrijo; 3. Izvršitev mirovnih pogodb z Italijo, Romunijo, Bolgarijo in Madžarsko ter sporazumov štirih velesil, ki se tičejo Nemčije in Avstrije.

Glede vrstnega reda točk pa je Gromiko izjavil, da gre za vprašanje, ki ga je treba dodatno proučiti izvzemši prvo točko, glede katere se delegacije strinjajo, naj bo na prvem mestu.

Po Gromikovem govoru je francoski delegat Parodi komentiral novo sovjetsko stališče in izjavil, da gre za «propagandni govor, ki povzroča, da so namestniki napravili korak nazaj». Glede na Gromikove trditve o zahodni oboroževalni politiki je Parodi izjavil, da ima ta oboroževalni napor obrambne namene. Govoril je nato o sovjetski politiki po letu 1945 in je izjavil, da je Sovjetska zveza tista, kateri je treba očitati napadalno politiko. Na koncu je še dejal, da novi Gromikovi predlogi niso zadovoljivi, ker bistveno spreminjajo v neugodnem smislu za zahodne države načrt «B».

Angleški delegat Davies je tudi kritiziral Gromikove izjave in je dejal, da želi Velika Britanija omogočiti znižanje oboroževalne in izboljšanje življenjske ravni delavcev, toda sovjetska politika sili zahodne države k oboroževalni.

Ameriški delegat Jessup je govoril o atlantskem paktu in dejal, da je to obrambni pakt in da ni naperjen izrecno proti nobeni državi pač pa proti vsakemu napadalcu.

Po ponovnih izjavah Gromika, ki je obtožil ameriško vlado, da noče omogočiti sestanka zunanjih ministrov, je bila seja odložena na jutri popoldne.

* * *

BERLIN, 10. — Vasilij Ivanovič Undičev, 25-letni poročnik sovjetske armade je zbežal na angleško področje Berlina, kjer je prosil za azil. Izjavil je, da se je pred kratkim vrnil z dopusta in je našel v domovini nevzdržljiv položaj.

Kratke vesti

LONDON, 10. — Sovjetski poslanik v Londonu Zarubin je nocoj z letalom odpotoval v Moskvo, kjer bo ostal tri tedne.

PARIZ, 10. — Okoli 21. t. m. se bodo na Malti sestali delegati mornarice Velike Britanije, ZDA, Italije in Francije, da razpravljajo o vprašanjih, ki bi nastala za mornarice teh držav v primeru vojne.

KARAČI, 10. — Preteklo noč in danes zjutraj so v pokrajinah Pundžab, Sind in Karači aretirali več osebnosti komunistične stranke.

HAAG, 10. — General Eisenhower je danes na tiskovni konferenci izjavil, da se razvoj obrambe Zahodne Evrope ne razvija tako naglo, kakor je on prvotno upal, vendar pa da je na dobri poti.

BAGDAD, 10. — V zgodnjih jutranjih urah je eksplodirala bomba v prostorih židovske trgovinske družbe Lawee, ki zastopa družbo «General Motors».

PARIZ, 10. — Italijanski minister za trgovino Togni je prišel v Pariz in se je razgovarjal s francoskim ministrom za industrijo in trgovino o izvedbi francosko-italijanskega trgovinskega dogovora.

LONDON, 10. — Charles Spofford je izjavil, da znaša skupni vojaški proračun za leto 1951 držav članic severnoatlantskega pakta 20 milijard in 700 milijonov funtov šterlingov.

BONN, 9. — Predstavniki 6 držav Schumanovega načrta se bodo sestali v Bonnu 17. maja na poseben sestanek. Na njem bodo razpravljali, kje bi postavili sedeže kontrolnih organov «pola» in katerih bodo uradni jeziki te organizacije, o čemer se niso mogli zediniti zunanji ministri na svojem zadnjem sestanku v Parizu.

Marshall za nepopustljivost ZDA glede sprejema LR Kitajske v OZN

Truman zadovoljen z Marshallovim pričanjem pred senatnima komisijama - Predsednik zanikuje, da namerava Acheson odstopiti

WASHINGTON, 10. — Spor Truman Mac Arthur obstaja v glavnem v popolnoma nasprotnem stališču o morebitnem postopanju Sovjetske zveze na Daljnem vzhodu v določenih okoliščinah. Medtem ko Mac Arthur pravi, da Sovjetska zveza ne bi na Koreji v nobenem primeru intervenirala, je Marshall mnenja, da bi Sovjetska zveza nastopila, če bi ZDA podvzele bolj drzne ukrepe. Marshall je celo izjavil, da je malo manjkalo, da ni Mac Arthur popolnoma odtrgal ZDA od njihovih zaveznikov. Nekemu senatorju je Marshall na vprašanje, ali imajo zavezniki pravico toliko vplivati na ameriško stališče, odgovoril: «Da, ker imajo zavezniki mnogo več zgubiti in mnogo hitreje kakor ZDA». Marshall je tudi obtožil Mac Arthurja, da je povzročil zgubo izredne prilike za premirje, ko je svojevoljno izjavil, da je pripravljen sestati se z nasprotnikovim vrhovnim poveljnikom in razpravljati o prenehanju sovražnosti.

General Courtney Whitney pa je danes novinarjem izjavil, da je še vedno mnenja, da se sile OZN nimajo bati sovjetske intervencije na Koreji. Pripomnil je, da so zbiranja sovjetskih čet onstran korejske meje samo «obrambnega» značaja.

Danes popoldne je ameriški minister za obrambo Marshall nadaljeval svoje pričanje pred senatnima komisijama. Na vprašanje senatorja Smitha je Marshall izjavil, da je vlada zelo skrbno proučila položaj, preden je sklenila odstaviti Mac Arthurja, posebno kar se tiče morebitnega vpliva tega ukrepa na japonsko ljudstvo. Pripomnil je, da ne bo mogel dolgo časa nihče drugi pridobiti takega ugleda, kot si ga je pridobil Mac Arthur pri Japoncih. Na vprašanje istega senatorja je Marshall izjavil, da se o odstavitvi Mac Arthurja niso posvetovali s Fosterjem Dullesom, v kolikor je njemu znano. Pripomnil pa je, da je vprašanje mirovne pogodbe z Japonsko v pristojnosti državnega departmana, in je svetoval senatorju, naj o tem vprašа Deana Achesona, ko bo pričal pred komisijo.

Na vprašanje, kakšna navodila je imel od predsednika, ko je bil leta 1945-46 na Kitajskem; je Marshall izjavil, da je bilo glavno navodilo, naj poskuša napraviti konec spopadu in da se načelno ni smel zanimati za politične faktorje.

Marshall je nato izjavil, da ZDA ne bodo smele popustiti glede sprejema LR Kitajske v OZN. Pripomnil je, da ima vtis, da bi se morale ZDA glede tega poslužiti veta.

Razen tega je Marshall izjavil, da se je leta 1947, ko je bil zunanji minister, prepričal v danem trenutku, da bi bile morale ZDA dobesedno prevzeti nadzorstvo nad Kitajsko, zato da bi kitajske nacionalistične armade lahko uspešno operirale. «Toda», je pripomnil, «zaradi našega splošnega svetovnega položaja in zaradi naše vojaške šibkosti si nismo mogli dovoliti, da bi državo povezali na tako politiko».

Na koncu je Marshall ponovil stališče ameriške vlade, da se doseže zmaga na Koreji s čim manjšimi človeškimi izgubami in s čim manjšo možnostjo sovjetske intervencije. Ponovil je, da je vladni program v tem, da se vojna omeji samo na Korejo v nasprotju z Mac Arthurjevim, ki je prejšnji teden med drugim predlagal blokado Port Arthurja, ki ga nadzorujejo Rusi.

Predsednik komisije Russel je na koncu izjavil, da bodo pozvali pred komisijo druge priče, med katerimi generala Wedemeyerja, ki je leta 1947 pripravil poročilo o Koreji, ter podadmirala Badgerja, bivšega poveljnika 7. ameriške flote.

Marshall bo svoje pričanje nadaljeval jutri zjutraj.

Na današnji tiskovni konferenci je Truman izrazil svoje zadovoljstvo nad izjavami ministra za obrambo Marshalla pred senatnima komisijama. Izjavil je, da je general povedal točno resnico. Na vprašanje, kako misli ameriška vlada doseči svoje smotre na Koreji, t. j. politično združitev te dežele, je Truman izjavil, da bi se pokazal za zelo brihtnega, kdor bi mu lahko odgovoril na to vprašanje.

Zanikal je tudi glasove, da ima Acheson namen podati ostavko.

Glede nadzorstva nad cenami je predsednik izjavil, da popolnoma odobrava ukrepe ravnatelja fonda za stabilizacijo cen Michaela Disalle. Pripomnil je, da bo v splošno korist potrebno ohraniti in uvesti razne kontrole.

Velike demonstracije včeraj v Pamploni

Policija streljala in ranila nekaj oseb Več aretiranih - Stavka še traja

PAMPLONA, 10. — Položaj v Pamploni je bil danes še vedno zelo napet. Tovarne v mestu in trgovine so še vedno zaprte. Odprti so samo nekateri državni uradi in banke.

Danes zjutraj je prišlo v mestu do velikih demonstracij. Do njih je prišlo, ker se je v mestu zvedelo, da bodo pokopali delavca, ki so ga med včerajšnjimi demonstracijami ustrelili. Velika množica se je zbrala pred cerkvijo sv. Lovrenca, poimenuje pa pred cerkvijo sv. Avgustina, od koder so mislili, da bo pogreb. Prav v tistem trenutku je množico napadla policija in streljala v zrak. Pri tem je bila hudo ranjena oseba, ki je opazovala množico z nekega balkona, laže ranjene pa so bile tri osebe. Policija je aretirala več aretacij. Danes zvečer se je izvedelo, da bo civilni guverner mesta odredil policijsko uro za vse meščane, če se bo jutri javilo na delo 4000 stavkajočih.

Danes zvečer so bile ulice skoraj popolnoma prazne. Večja podjetja so bila zaprta ves dan.

Pogajanja o Nemčiji

BONN, 10. — Po zaključku prvega sestanka nemških in zahodnih izvedencev, ki razpravljalo o sklenitvi dogovorov, ki jih predvideva bruseljska konferenca, so izdali poročilo visoke zavezniške komisije, ki pravi, da so tri zahodne države pripravljene dovoliti zahodnonemški vladi čim obširnejše pogodbene možnosti. Dogovori se bodo postopno razširili na vsa področja odnosov zaveznikov z Zahodno Nemčijo izvzemši vprašanja, ki bodo morala biti vključena v mirovno pogodbo.

Gospodarsko ozadje Bevanovega odstopa

Pred glasovanjem za britanski proračun je minister za delo Bevan podal ostavko in jo s pismom in v spodnji zbornici utemeljil na temperamenten način, kakor je navada tega rojaka Lloyd Georga. V glavnem je očital vladi izvajanje ameriškega programa oboroževalne pomoči angleškemu narodu in se pri tem ne bo mogel izvesti silen načrt oborožitve (4,7 milijard funtov), ker ne bo Velika Britanija zmogla potrebnih surovin, ZDA so si jih zagotovile z naglimi nakupi po vsem svetu in bodo zadostovale kolikor ne Ameriko. Pomanjkanje surovin, tudi zaradi sedanje ameriške politike dobrega, bo prisililo angleško industrijo na skrčenje dela in celo ustavitev dela za kratko angleški narod v nezaposlenost. Ze nastopajoča inflacija bo življenje širokih slojev tako podražila, da bo narod v obupu segel po raznih akcijah. Program oboroževalne je prevelik. V spodnji zbornici je napadel sedanji način vodstva vojne v Koreji. Ostali ugovori proti programu so malenkostni.

Obenem z njim je odstopil tudi minister za trgovino Wilson in je v zbornici svoj odstop utemeljil v veliko lepši obliki, a vendar v glavnem z istimi argumenti.

V Angliji in po svetu so ugibali, ali ni odstop nebrzdanega politika demagoška gesta, ki naj ga ob ugodni priliki dovede na predsedstvo vlade. Bevan je najboljši govornik med laburisti in ljubljenec delavskih množic, ki dosega na kongresih stranke najvišje število glasov pri volitvah v eksekutivo stranke. Ta ugibanja so lahko del resnice, vendar je taka razlaga za svetovno javnost postranskega pomena. Ves pomen te nenavadne demonstracije v angleškem parlamentu je gospodarskega značaja, in sicer za vse države, ki so gospodarsko in politično vezane na sodelovanje z ZDA v sedanjem napetem političnem položaju na svetu. Bevan je spregovoril za vse evropske zaveznike ZDA. V protest je jemal samo angleške razmere, toda opozoril je ZDA na še veliko slabše gospodarske in socialne razmere v ostali Evropi.

S svojim korakom je sicer razdražil Američane v najkočljivejšem trenutku krize, ki jo je povzročil Mac Arthur, toda povzročil je v ZDA resen pretres evropskih razmer. V Pariz in London so poslali Charlesa Wilsona, odgovornega voditelja ameriške oboroževalne. Bevanova ostavka je bila glavni razlog za to Wilsonovo misijo, čeprav je časovno v zvezi tudi z Eisenhowerjevim obiskom v Evropi. Velika Britanija je zaveznik, katerega ZDA ne morejo prezreti in pogrešati. Uspešno se je trudila za sanacijo povojnega gospodarstva in prenašala v ta namen prav občutne žrtve. Sedanja mednarodna napetost in skupni program oboroževalne pa ji komaj doseženo ravnovesje jemljejo. Skrčiti je morala izvoz, od katerega živi, uvažati mora surovine, ki so jim nagli veliki nakupi zaveznikov, zlasti Amerike, visoko dvignili cene. Kar je najhujše, trpi občutno pomanjkanje surovin, ki so življenjskega pomena za njeno industrijo, gospodarstvo in za oborožitev. Gre v glavnem za jeklo, pisane kovine, žveplo in tekstilna vlakna. Morali so kontingentirati za domačo uporabo cink in baker, pa je že nastopilo še hujše pomanjkanje nikla, ki je neogibno potreben za izdelavo plemenitih vrst jekla za vojaške dobave in avtomobilsko industrijo. Ravno tako čuti tudi pomanjkanje tungstena in molibdena. Proračun nalaga narodu silno povečanje davčnih bremen. Zlasti pa je Bevanu in celemu angleškemu narodu osvetlil kritično stanje gospodarstva Velike Britanije gospodarski «plan», ki ga laburistična vlada vsako leto objavlja. Z brutalno odkritostjo odkriva ta načrt potrebne žrtve ako se hoče vzdržati ravnovesje in izvesti načrt oborožitve, če pojde vse po sreči.

Brez ovinkov pa opozarja vlada na možnost neuspeha, če nastanejo spremembe v programu oboroževalne, ker so predvidevanja vlade vzeta zelo optimistično. Uvoz se mora povečati za pribli 800 milijonov funtov in izvoz za pol milijona funtov. Proizvodnja se mora povečati in povečanje bo šlo na rame večje storilnosti delavcev, kajti število je do skrajnosti izrabljeno že sedaj. Premoga bodo morali nakopati več celo z manjšim številom delavcev. Prošlo zimo so z veliko muko in z velikimi žrtvami, komaj prebrodili premogovno krizo in že sedaj začenjajo organizirati proizvodnjo in potrošnjo za bodočo zimo. Tudi električna sila utegne povzročiti preglavice, čeprav so zgradili nove elektrarne z zmogljivostjo enega milijona kilovatov. Največjo skrb pa povzroča inflacija, ki se je že zasidrala. Po priznanju trgovinskega ministrstva so poskočile cene na debelo do konca marca 1951 v enem letu za 28 odst. Samo v marcu letos za 4 odst.

Tudi Francija preživlja podobne skrbi in se obupno bori proti inflaciji.

Charles Wilson je obiskal najprej Pariz in nato London. Vrnil se je v Washington z jasno sliko. Pa izjavah sodeč je stanje v Evropi napravilo nanj velik vtis in posledice se bodo kmalu čutile.

V Evropi je ugotovil, da ni prave koordinacije v proizvodnji za oboroževalni državatlantskega pakta, da se premalo stori za preskrbo surovin in za pobijanje tendenc inflacije. V Parizu in Londonu so mu pojasnili, da v Ameriki vodijo gospodarsko mobilizacijo po ameriških vidikih in se ne ozirajo na potrebe evropskih partnerjev. Močno preizkušana gospodarstva po vojni ne prenesejo takih dodatnih obremenitev. Potrebno je racionalnejše sodelovanje atlantskih sil na področju oboroževalne in gospodarske politike sploh. V Evropi so se vsi zavezniki privoščali na mednarodni urad za surovine (International Material Conference), ker se sadovi organizacije niso pokazali po nekaj mesecih obstoja. Značilno je, da ni sam Charles Wilson, voditelj ameriškega oboroževanja, sploh vedel za ta urad. Wilson je obljubil boljšo organizacijo pomoči z dobavo surovin. Vse dobave pa se bodo izvajale le za vojne potrebe in se bo pri dodeljevanju upošteval vrstni red po potrebah. Tozadevne prošnje se bodo presojale in klasificirale z vidika pomena za oboroževanje. Poudaril je tudi, da bo Amerika upoštevala razen potrebe tudi visokost prispevka posamezne države za skupne cilje oboroževanja.

V ZDA so najeli največje avtoritete za proučevanje pojavov inflacije in sredstev za pobijanje te pošasti. Dognanja niso razveseljiva. Kot glavno sredstvo velja večja storilnost pri delu pri enakih dohodkih. Uspešen boj je mogoč le z dirigiranim programom vlade.

*Tako bo Bevanov odstop pomenil določen mejnik v

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Petek 11. maja
Mamert, Ljerka
Sonce vzide ob 4.40; zatone ob 19.23. Dolžina dneva 14.43. Luna vzide ob 8.06; zatone ob 24.00.
Jutri, sobota 12. maja
Pankracij, Stojmir

Zanimanje članov OF
za razstavo narodne osvoboditve v Ljubljani

10. obletnica Osvobodilne fronte je sicer že za nami, vendar pa so še vedno na našem ozemlju v krajih, kjer še niso bile, razstave narodne osvoboditve. Včeraj je bila zaključena razstava v Gabrovcu, pripravljajo pa jih v prihodnjih dneh v Saležu in Dolini. Povsod je obisk zelo velik, saj si vsi z zanimanjem ogledujejo razstavljene dokumente iz narodnoosvobodilne vojne, ki je naše ljudstvo združila v skupni borbi proti fašizmu.

Osrednja razstava narodne osvoboditve bo v Trstu v začetku jeseni, v prihodnjih nedeljah pa pripravlja Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje skupne izlete članov in somišljenikov OF na razstavo narodne osvoboditve v Ljubljani.

Razstava v Ljubljani, središču delovanja Osvobodilne fronte v času vojne, je pomembna ne le za Slovence, ki žive danes v svobodni domovini, temveč tudi za nas, ker dokazuje, kako je vse slovensko ljudstvo od Sotle pa do Soče, od Gosposvetskega polja pa do Jadrana bilo enotno v borbi za zmago načel Osvobodilne fronte, za svobodo, za združenje vseh Slovencev. Zato je tudi razumljivo zanimanje, ki ga kažejo naši zavedni, demokratični ljudje za razstavo v Ljubljani. Kot med vojno in morda še bolj čutimo danes povezanost z matičnim narodom, čutimo potrebo, da gojimo tesne stike z vsemi Slovenci, posebno še s svobodnim delom domovine, ker prav ob naslonitvi na Jugoslavijo bomo lahko branili pravice, ki smo si jih v borbi priborili, prav s poglabljanjem načel Osvobodilne fronte bomo lahko tudi nadaljevali na naših tleh delo, ki bo vodilo do našega nacionalnega, kulturnega, političnega in gospodarskega napredka.

Skupni izleti za ogled razstave v Ljubljani bodo 20., 24. in 27. maja, zato naj vsi, ki se za to zanimajo čimprej javijo na določenih mestih, da bodo potekle priprave v redu in da bodo imeli obiskovalci tudi od ogleda kar največ.

Razstava OF v Dolini

V soboto 12. t. m. ob 20. uri bo otvoritev razstave narodnoosvobodilne borbe v Dolini v dvorani Jercog za ves Breg. Razstava bo odprta v nedeljo od 8. do 21. ure, ostale dni do vključno četrtka 17. t. m. pa od 19. do 22. ure.

OKRAJNI ODBOR OF

Podla skrunitev
spomina padlih borcev

Požig slovenskih zastav in slik bazoviških žrtev, trganje in blatenje prvomajskih plakatov, napad na slovenske književnike v Borštu, brisanje in packanje napisov o žrtvah naših vasi v NOB, fizični napadi na člane Osvobodilne fronte, razgrajanje kominform-fašističnih tolp po vaseh in motenje slovenskih kulturnih prireditev, poleg tega pa mladinski stenčasi v samo spakedrani italijančini v pristno slovenskih vaseh ter le italijanski nagovor dolinskega kominformističnega župana Lovrihe ob otvoritvi osnovne šole v Domju itd. so žalostno spričevala kominformističnih nestrpnežev v dolinski občini. V svojem podlem delovanju so celo prekosili svoje prednike italijanske fašiste in skvadriste. Pa nismo navedli še vseh ostalih njihovih podvigov in «vrlin».

Ob prazniku vsega delovnega ljudstva, na dan 1. maja, so ponovno izkazali svojo podlost in «internacionalno» doslednost. Krajevni odbor Osvobodilne fronte v Boljuncu je namreč na ta praznik postavil k vaškemu spomeniku padlim v NOB lep venec s slovensko zastavo in peterokrako zvezdo. To ni bilo všeč vidalijevcem. Čez noč so odstranili venec in skrunili spomin ter spomenik naših padlih borcev.

Zelo se motijo, če mislijo, da bodo s takimi podvigi rešili svojo barko in si pridobili naklonjenost vaščanov, čeprav sedi še za nekaj časa na županovem stolu v Dolini njihov kominformistični somišljenik Lovriha. Prav zares si dolinski občani ne želijo več župana iz takega kroga ljudi.

Važno predavanje prof. dr. Milka Kosa

Narodna in študijska knjižnica v Trstu vabi svoje člane in prijatelje na predavanje, ki bo v soboto 12. maja ob 20.30 v dvorani SNG v Ulici sv. Vida 17.

Predaval bo univerzitetni profesor dr. Milko Kos iz področja znanstvene zgodovine v zvezi s Trstom.

Vabimo še prav posebno slovenske dijake višjih in srednjih šol.

Celo v športu
kažejo mržnjo do lastnega ljudstva

Kominformisti v svoji jezi in v svojem sovraštvu ne prizanašajo niti športu, ki vsaj v ožjem smislu nima zveze s politiko. Tako smo na primer v «Unità» svojčas brali, da bi jugoslovansko nacionalno nogometno moštvo lahko uvrstili kvečjemu v italijansko ligo C, to je tretjo. Tudi pred tekmo Jugoslavija - Italija ni ta list mnogo bolje pisal.

Poučno pa je, kaj se je dogajalo v naših okoliških vaseh. Kominformisti, zaslepljeni od sovraštva proti Jugoslaviji, so «prerokovali», da bo jugoslovansko moštvo v Milanu doživelo hud poraz, da bo na primer rezultat v prid Italiji kar 4:0 itd. Po tekmi so se pa potuhnili kakor politi cucki.

O vsem tem se ne bi splačalo niti izgubljati besed, če bi to ne potrjevajo resničnih misli in čustev kominformistov. Ti ljudje so s tem odkrito pokazali svoje nacionalno sovraštvo do svojega matičnega ljudstva, saj so strastno želeli, da izgubi tekmo moštvo jugoslovanskega ljudstva, kateremu tudi oni nacionalno pripadajo. In ves ta izbruh sovraštva proti lastnemu ljudstvu so pokazali ravno tedaj, ko je celo milansko, to je italijansko športno občinstvo v Milanu nagradilo s ploskanjem lepo igro jugoslovanskih igralcev! Tako se je k dolgi vrsti primerov nanizal še en primer mržnje slovenskih kominformistov do lastnega ljudstva, kar pa si velja dobro zapomniti.

SESTANEK ODBORA ZA POČITNIŠKE KOLONIJE

Tržaški otroci
bodo tudi letos uživali gostoljubje v Sloveniji

Kakor vsako leto se je tudi letos sestal odbor za počitniške kolonije, v katerem so predstavniki vseh množičnih organizacij. Odbor bo za kolonije v Sloveniji pripravil vse potrebno, oskrbel zdravniške preglede otrok, izbral vzgojno in tehnično osebje, izvršil popis otrok in podobno. Skrbel bo, da bodo tudi letošnje kolonije tako uspešne, kakor so bile v prejšnjih letih, da bodo tržaški otroci pridobili predvsem na zdravju, kajti zdravje naših otrok v teh zadnjih mesecih ni zadovoljivo in vznemirja marsikatero mamico: zima z večkratnimi prehladi in influenco, spomladanski čas, tako nevaren za vse pljučne bolezni, intenzivno učenje v zadnjem tromesečju, vse kvarno vpliva na dorašča joči organizem.

Razumljivo je, da pričakujejo zato starši z nestrpnostjo konec leta, ko bodo lahko poslali otroke na letovanje, ki mora biti v poživljajočem gorskem zraku ob dobri prehrani in pod skrbnim nadzorstvom. Večina šolskih kolonij v Sloveniji tudi nudi te ugodnosti. Nekaj podporno društvo s pomočjo vseh ostalih ljudskih organizacij, posebno pa ASIZZ, si prizadeva, da bi nudilo našim otrokom najboljše in najpopolnejše počitnice in to z zdravstvenega in moralnega stališča.

Brez strahu lahko trdimo, da ni pri nobeni drugi ustanovi tako skrbne in natančne izbire in razdelitve otrok v različno organizirane kolonije kot ravno pri nas. Saj imamo:

a) zdravstveno kolonijo, ki je samo za otroke z akutnim vnetjem pljučnih žlez in to v gorskem kraju s suhim podnebjem in kjer traja letovanje 50 dni;

b) polzdravstveno kolonijo za že ozdravljene otroke, ki pa so še potrebni nadzorstva:

c) navadne gorske kolonije za linfatične in za otroke do 12 let;

č) dijaške kolonije za dijake do 15 let, ker morajo ti počitnice izrabiti tudi v izobraževalne namene ter d) kolonije za otroke italijanske narodnosti.

Vsi slovenski otroci imajo priliko v kolonijah v Sloveniji, izpopolnjevati se v svojem materinem jeziku in spoznati najlepše kraje Slovenije, medtem ko so italijanski otroci v svoji koloniji pod nadzorstvom italijanskega osebja ter imajo možnost, spoznati resnično bratstvo naših dveh narodov.

Že danes opozarjamo starše, katerih otroci bolehajo na vnetju pljučnih žlez, da preskrbe pri zdravniku odgovor roentgenskega pregleda, ki je potreben za sprejem otroka v zdravstveno kolonijo.

Odbor za počitniške kolonije je že pričel z delom, zato naj starši sledé našemu dnevnemu časopisju, ki bo stalno prinašalo poročila o pripravah in obvestila staršem.

Se nekaj o tramvaju št. 5

Vesti o razdvojitvi tramvajske proge št. 5 med Trgom Goldoni in Trgom Perugino so nekoliko razburile potnike oziroma stanovalce tega predela mesta, tako da je ACEGAT objavil v nekem tržaškem listu pojasnilo, ki je pomirilo razburjene duhove. Ne mislim govoriti torej o tem delu tramvajske proge, temveč o odseku na Ulici Udine.

Že nekaj let popravljajo delavci ACEGAT tramvajsko progo v tej ulici. Vsako toliko ča. sa odstranijo kamenite kocke okoli tračnic, podložijo tračnice z lesom ali s čim drugim in zopet tlakujejo cesto s kockami. Cesta je že sama po sebi v zelo nemarnem stanju.

Nekoč so govorili, da bodo tramvaje na progi št. 5 zamenjali s filobusi. Sedaj se o tem ne govori več in kaže, da je načrt šel v pozabo. Če je tako, tedaj bi bilo zelo potrebno, da se čimprej popravi Ulica Udine

SLAVA PADLEMU BORCU!

Fiorello Semeia

Tov. Semeia Fiorello je bil rojen v Izoli (Istra) 11.XII. 1928. Stalno bivališče je imel v Trstu. Dne 30.IV.1945 je stopil v NOV ter bil dodeljen Komandi mesta Trst. 11.V. 1945 se je smrtno ponesrečil, ko je stopil na mino. Njegovo ime je uvrščeno med one, ki jim bomo chranili trajen spomin.

Ko pomlad cvetoča pride

Ko pomlad cvetoča pride in odklene temna vrata, z radostjo nas vse obide, doba nam zasije zlata. Ljubi maj, krasni maj, konec zime je tedaj.

Sladki čujejo glasovi ptičic v mladi se naravi, ki srce v krasoti novi vabi k radostni zabavi. Ljubi maj, krasni maj, konec zime je tedaj.

Kjer si petje dom izvoli, tam življenje jasno sije, bratje, torej zdaj okoli pesem ta naj se razlije: Ljubi maj, krasni maj, konec zime je tedaj.

DELAVCI!

Poslušajte danes ob 20.15 sindikalni pregled B. Petronia, ki ga bo oddajal radio jugoslovanske cone na srednjih valovih 212,4 m.

Izleti za ogled razstave
narodne osvoboditve v Ljubljani
ki jih organizira Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje

V okviru proslav za počastitev 10. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda organizira Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje v dneh 20.—24. in 27. t. m. skupne izlete članov in somišljenikov za ogled razstave narodne osvoboditve v Ljubljani.

20. t. m. bo izlet za sledeče vasi:

OPENSKI OKRAJ: VELIKI REPEN - vpisovanje dnevno od 20. do 21. ure na sedežu OF št. 75. **COL** - vpisovanje na sedežu OF, pri Skamperlu Josipu. **OPCINE** in **BRISCKE** - vpisovanje dnevno na sedežu OF na Opčinah. **PROSEK** in **MALI REPEN** - vpisovanje pri tov. Briščku Alojzu. Prosek 199. **KONTOVEL** - vpisovanje dnevno pri tov. Daneu Ivanki, Kontovel št. 6 zvečer pa na sedežu OF.

* * *

DOLINSKI OKRAJ: DOLINA - vpisovanje pri tov. Samec Dori. **BOLJUNEC** - vpisovanje pri tov. Sancin Vidi. **BORST** - vpisovanje pri tov. Petaroš Meri. **RICMANJE** - vpisovanje pri tov. Kuretu Silvestru. **MACKOVLJE** - vpisovanje pri tov. Oleniku Rudolfu. **PREBENEG** - vpisovanje pri tov. Rapotec Kristini. **DOMJO** - vpisovanje pri tov. Sturmanu Slavku.

Vpisovanje se zaključi 14. maja 1951.

* * *

24. t. m. bo izlet za

VSE STIRI OKRAJE MESTA, in za vasi Plavje, Skofije in Stramar, prijave se sprejemajo:

I. OKRAJ - na sedežu OF v Ul. R. Manna 29, dnevno od 11. do 13. in od 17. do 19. ure. Za **BARKOVLJE** - vpisovanje na sedežu Prosvetnega društva, Ul. Bovedo št. 43 od 19. do 20. ure.

II. OKRAJ: Za SEKTOR: Sv. Alojz, Sv. Ivan, Skoljet, Center mesta in VOM - na okrajnem sedežu (stadion «Prvi maj») dnevno od 18. do 20. ure. Za **SEKTOR:** Sv. Just in Sv. Vid na sedežu Ul. sv. Vida št. 17, dnevno od 18. do 20. ure. Za **LONJER** in **KATINARO:** pri tov. Pečarju Antonu.

III. OKRAJ: Vpisovanje v gostilni «Speranza» (Ciril) v Ul. Sv. Marka št. 21.

IV. OKRAJ: Vpisovanje na sedežu OF v Skednju, od 17. do 19. ure do vključno 20. t. m. Za **KOLONKOVEC:** pri tov. Pregarcu ob istih urah.

V. OKRAJ VASI: PLAVJE: pri tov. Cvetku. **SKOPIJE:** vpisovanje pri tov. Doru Furlaniču. **STRAMAR:** vpisovanje pri tov. Lazarju.

Vpisovanje se zaključi 19. t. m.

* * *

27. t. m. bo skupni izlet za sledeče vasi:

NABREZINSKI OKRAJ: GABROVEC - vpisovanje pri tov. Kralju Ivanu št. 51. **SEMPOLAJ** - vpisovanje pri tov. Furlanu Janku. **SALEZ - ZGONIK - KOLUDROVCA** - vpisovanje pri tov. Obadu Janku. **SV. KRIZ** - vpisovanje pri tov. Svabu Marijanu. **NABREZINA** - vpisovanje na sedežu OF. **SESLJAN** - vpisovanje pri tov. Gorjan Mariji št. 48. **VIZOVLJE** - vpisovanje pri tov. Legiši Emilu št. 11. **DEVIN** - vpisovanje pri tov. Legiši Leopoldu. **MEDJAVAS** - vpisovanje pri tov. Legiši Ljani ali tov. Ferfolji Ivanki.

* * *

OPENSKI OKRAJ: BAZOVICA - GROCANA - PESEK - vpisovanje na sedežu OF v Bazovici, dnevno od 20. do 21. ure. **PADRICE** - vpisovanje dnevno na sedežu OF v Padričah od 20. do 21. ure. **GROPADA:** pri tov. Sosiču Josipu št. 32. **TREBCE - BANE - KONKONEL** - sprejemajo se prijave dnevno na sedežu OF na Opčinah.

Vpisovanje se zaključi 21. t. m.

* * *

Na gornjih sedežih in pri imenovanih predstavnikih OF bodo prijavljenci prejeli vsa podrobna pojasnila.

Kraj in ura odhoda bosta naknadno objavljena.

TAJNIŠTVO OF

IZPRED SODIŠČA

Pravda zaradi črva

Kakor se je pokazalo včeraj pred okrajnim sodiščem, lahko tudi nepomemben črv povzroči pravdo, zlasti še, ako se izogne pekovi pazljivosti in se da lepo zapeči v štruco kruha. Kupec, ki si po naključju izbere prav to štruco ter se mu doma posreči pregrizniti nesnažno živalico čez polovico, ima kajpada vso pravico pritožiti se oblastem nad pekovo nemarnostjo.

In prav te pravice se je brez odlašanja poslužil družinski oče na Proseku, ko mu je hčerka iz bližnje pekarne prinesla domov kruh, v katerem je potem domači sin našel mastnega črva. Da bi družina ne prišla ob tek, je mati posegla v splošno razburjenje in vrgla kruh na ognjišče. Toda oče se nikakor ni dal utolažiti. Pobral je iz pepela povaljano kepico z nesrečnim črvom in vse skupaj odnesel na policijsko stražnico, zatavljajoč nad gnusobo in malomarnim pekom.

Čim se ta ali oni dogodek registrira na policiji, se je potem težko ogniti prijavi in razpravi pred sodiščem. In tako je bil včeraj gospodar pekarne klican na zagovor pred okrajnega sodnika zlasti se zatoker je izvedenec s preiskavo v kemičnem laboratoriju našel v inkriminiranem košček kruha neznatne količine rudninskih snovi, ki bi v večjih množinah lahko povzročile motnje v človeškem organizmu. Toda obramba je dokazovala, da izvirajo te ostaline prav gotovo iz pepela in da se lahko očita peku morda le površnost zaradi črva, kar pa zopet ne spravlja v nevarnost potrošnikovega zdravja. Na to stališče se je postavil tudi sodnik in oprostil obtoženca z utemeljitvijo, da ni zakrivil kaznivega dejanja.

Nad razsodbo se menda ne more nihče pritožiti. Toda sprčo številnih podobnih primerov, ki pa jih strpnejši ljudje po navadi ne obešajo na veliki zvon, bi bilo vendarle želeti, da bi peki nekoliko bolj pazili na snago in z večjim pridom uporabljali sita in rešeta. Mastni zaslužki se jim kljub malenkostni izgubi časa ne bodo izmuznili.

Sodnik Mogorovich, zagovornik Bornia.

Vlom v zlatarno

Že dolgo so imeli zlatarji in urarji mir pred raznimi vlomilci, ki so se v zadnjih dneh zopet nenadoma pojavili. Vsekakor so sedaj izbrali lažje poti in z majhnim trudom precej bogato končali svoje kriminalne podvige.

73-letni urar in zlatar Perhauz Ivan, ki ima svojo trgovinico v veži v Ul. Oriani štev. 1 je po popoldanskem odmoru žalostno obstal nad praznino v sicer revni in majhni zlatarni. Vlomilci so svoje delo dobro premislili in z lahkoto odtrgali na desni strani lesene lope v veži, precej široko desko ter si tako utrli pot v notranjost. Ker je delo v tistih urah precej nevarno (ura je morala biti od 13. do 15) so tatovi pobrali, kar jim je prišlo pod roko in sicer 19 ženskih in 15 moških ur, 13 zlatih verižic, 25 zlatih obeskov in 15 zlatih prstanov. Perhauz je utrpel 400 tisoč lir škode in vrhu vsega ni bil niti zavarovan.

* * *

Sumljiv ropot je zbudil v noči med sredo in četrtkom Gina Frisorija iz Ul. di Scorcola 39, ki je takoj vstal iz postelje in šel v stranišče, kjer je opazil, da nekaj ni v redu. Poklical je policijo in skupno z njo dognal, da so mu neznanci odnesli usnjen kovček, posteljno odejo, dva fotografska aparata, od katerih eden znamke «Kodak» in približno 10 parov rabljenih čevljev. Kaže, da so tatovi preskočili zid in z dvorišča prišli skozi odprto okno v stranišče Frisorijevega pritličnega stanovanja. Policija je Frisorija povabila, da stvar pismeno prijavi oblastem, kar je mož tudi storil, toda ni omenil kovčka in odeje, ki ju je našel v jutranjih urah ob vznožju dvoriščnega zidu. Tatovi so se najbrž splašili in so raje odvrgli manjvredne predmete.

Na vsak način pa ima Frisori približno 100 tisoč lir škode.

Huda avtomobilska nesreča

Morda prehitra, morda pa tudi neprevidna vožnja dveh avtomobilov je zahtevala včeraj popoldne okoli 17. ure žrtev, sicer ne smrtnih, dveh mož in sicer 35-letnega Giuseppeja Siderinija iz Ul. Cologna 41, ki bo moral ostati v prvem kirurškem oddelku približno mesec dni zaradi precejšnje poškodbe na medenici, zloma ledvičnih vretenc in ran na glavi in 21-letnega mehanika Alda Impellizzarija iz Ul. dello Scoglio 2, ki so mu zdravniki ugotovili precejšnje poškodbe na spodnjih udih, verjetno prebitje lobanje, razne rane po glavi in majhen živčni pretres, za kar se bo moral tudi on zdraviti mesec dni.

Ob prihodu v bolnico je Siderini izjavil, da se je skupno z Impellizzarjem vozil v svojem avtomobilu proti Trstu. V bližini Sesljana sta prehitela «Topolino», z goriško evidenčno tablico, last 49-letnega Ervina Venturinija iz Vidma, in nato zavila na desno. Nesreča je hotela, da se je tedaj Topolino zaletel v njegovo vozilo, pri čemer sta se oba avtomobila prevrnila in zdrsnila še 9 metrov po spolzki cesti. Ona dva sta se ranila, medtem ko je Venturini, kljub temu, da je s Topolinom zaletel na pločnik in kasneje zadel še ob cestni kamen, ostal popolnoma nepoškodovan.

* * *

Včeraj okoli 7.40 se je 60-letni Federico Boich iz Ul. Udine 85 s svojim kamionom zaletel v bližini kina «Alabarda» v angleški vojaški kamion. Ranjencev ni bilo, le Boichov kamion je nekoliko poškodovan.

Roparja so aretirali

8. t. m. smo pisali o pustolovščini, ki se je zgodila 42-letnemu Giorgiu Calcichu iz Ul. San Michele 26, ko ga je neki neznanec na cesti Devin—Trst ustavil in zahteval od njega denar, pri čemer mu je grozil z nožem. Policija je od tistega dne bila na delu in končno je včeraj ob 17. uri aretirala 28-letnega mizarja Celestina Glessija iz Nabrežine 87, ki je obdolžen poskusnega ropa v Calcichevo škodo.

Glessi je priznal dejanje in policija ga je izročila sodišču v nadaljnji postopek.

Preden odpustijo stare delavce
jim morajo zagotoviti zadostno pokojnino

Zopet veliko razburjenje med delavci ladjedelnice Sv. Marka in Tovarne strojev, ki so že dosegli starostno dobo 68 let in ki bodo verjetno že v kratkem odpuščeni z dela. Vodstvo omenjene ladjedelnice in Tovarne strojev, je namreč sporočilo, da bo v kratkem odpuščenih z dela nad 100 delavcev, ki so prekoračili starostno dobo in ki se morajo umakniti mlajšim delovnim silam.

Omenjeni ukrep bi sam po sebi ne bil v nobenem pogledu krivičen, če bi bil položaj upokojenih delavcev pri nas vsaj nekoliko manj kritičen. Toda predstavljajmo si te delavce, od katerih vsakdo ima za seboj najmanj 40 let trdega dela, uvrščene v dolgo vrsto upokojencev, ki prejemajo mesečno 5000 lir pokojnine. Če je bilo njih življenje do sedaj trdo in težko, kakšno bo šele odslej, ko bodo razpolagali mesečno s tako majhno vsoto.

Popolnoma pravično in razumljivo bi bilo, da stopijo na njih mesta mlajši delavci; toda ker je pri nas položaj upokojencev vse prej kot rešen, se v nasprotju z vsem kar smo do sedaj omenili dogaja, da se vsak starejši delavec brani upokojitve ter skuša ostati na delu čim dalj časa.

Vprašanje odpuščanja delavcev, ki so dosegli starostno dobo 65 let ter vprašanje nameščanja mlajših delavcev sta med seboj tesno povezani; čim je rešeno prvo, je tako rekoč rešeno tudi drugo. Toda pri nas je žal tako, da se z upokojitvijo starejših delavcev ne reši niti položaj teh, niti ni rešen položaj vseh mlajših delavcev, ki stopijo v službo s plačo, ki ne ustreza današnjim življenjskim potrebam.

Že večkrat smo zahtevali, da se pokojnina poviša na najmanj 15 do 20 tisoč mesečno in mislimo, da bi morali končno to stvar proučiti ter rešiti vprašanje v korist vseh tistih delavcev, ki so žrtvovali toliko let dela napredku in razvoju tržaške industrije in gospodarstva.

Enak ukrep kot ga nameravata izdati vodstvi ladjedelnice Sv. Marka in Tovarne strojev, bo verjetno v kratkem izdalo tudi vodstvo ACEGAT, ki je poslalo na obvezni zdravniški pregled tudi nad 100 svojih uslužbencev, ki so prekoračili določeno starostno dobo.

Zopet torej nad 200 delavcev, ki se bodo uvrstili med nesrečne tržaške upokojence.

V nedeljo vsi na Vrh

V nedeljo ob 15. uri bo igralska skupina z Vrha, ki je nedavno nastopila v Pevmi, uprizorila veseloigro «ZGUBLJENI IN ZOPET NAJDENI MOŽ». Po prireditvi bo ples. Mladino ter ostalo občinstvo vabimo k obilni udeležbi.

IZ ISTRSKEGA OKROŽJA

Nove ugodnosti za istrske ribiče

Zaradi tendencioznih vesti, ki jih širijo protiljudski elementi in ki jih napihuje za to plačani tržaški dnevnik, je prav, da spregovorimo nekaj besed o naših ribičih, njih življenju in potrebah ter o ribolovu sploh.

Do sedaj so ribiči nalovljene ribe prodajali po sistemu vezanih cen. Toda praksa je pokazala, da ta sistem ne ustreza stoodstotno potrebam krajevne in industrijske potrošnje ter je bil pred kratkim sistem dvojnih cen ukinjen. Ker predstavlja ribolov skorajda najvažnejši faktor v gospodarstvu Istrskega okrožja, so sklenili, da se predvsem zadosti potrebam krajevne potrošnje pa čeprav na škodo izvoza. Zaradi tega lahko ribiči prodajajo sveže ribe v kateri koli ribarnici, ali pa jih oddajajo gostinskim obratom, menzam itd. Cene za ribe niso določene in se spreminjajo po zakonu ponudbe in povpraševanja.

Da bi se ribolov v Istrskem okrožju še bolj dvignil, so pred kratkim vsi ribiči dobili potrošniške in industrijske nakaznice, katerih poprej niso imeli. Vse orodje, ki ga rabijo za ribolov in gorivo, pa dobijo po nižjih enotnih cenah. Na ta način imajo ribiči ugodnosti, kakršnih doslej še niso imeli.

Ker se približuje čas velikega ribolova, so vse tovarne za predelavo rib in izvozna podjetja dobila orientacijsko tarifo, ki predvideva naslednje cene: za sardele do 36 komadov na kg 21 din, za sardele od 37 do 50 kom. na kg 16,5 din, za sardele od 51 do 60 kom. na kg 12 din, za sardone do 60 kom. na kg 21 din, za sardone od 61 do 65 kom. na kg 16,5 din, za sardone od 66 do 70 kom. na kg 8 din.

Kot je videti, so orientacijske cene precej visoke, posebno še, ker je večina ulovljene ribe v prvi kategoriji. Nizka cena 8 din za najmanjše sardone je bila postavljena zaradi tega, da se zaščiti ribolov in se prepreči lovljenje najmanjše ribe. Če bi pa ribiči ulovili večjo količino takih rib, bodo za svoj trud vendarle nekaj dobili. V času luninega mrka, ko ulovi vsaka leva povprečno 50 ton rib, odpade na vsakega člana posadke najmanj 4000 din izkupička prodane ribe. Pri tem seveda niso vštete vsote, ki jih ribiči dobijo za ulovljene ribe v ostalih 14 dnevih, ko ulovijo več ali manj drugih, žlahtnejši rib in jih prodajajo po prostih cenah na katerem koli tržišču.

Ribiči, ki so vključeni v ribiških zadrugah, imajo poleg tega vse leto plačo 2000 din. Pri petih vagonih ulovljene ribe dobijo člani posadke 60 odstotkov celotnega izkupička, medtem ko ostane 40 odst., zadrugi ali podjetju. Na 6 vagonov ulovljene ribe dobijo ribiči 65 odst. izkupička, na 7 vagonov 70 odst., na 8 vagonov pa 80 odst., izkupička, medtem ko dobi podjetje le 20 odst. Podjetje si pri lovu z manj kakor 6 vagonih ne pridrži nobenega dobička.

Nekateri gospodarji ribiških ladij, kot n. pr. Giovanni Delaura in Darin Giacomo so se novemu načinu in novim ukrepom za zaščito ribičev uprli, kajti še naprej hočejo izsiljevati in izkoriščati najete ribiče. Poleg tega zahtevajo, da bi se tudi v času slabega ribolova ribe izvažale v Trst in to na škodo prebivalstva ter tovarn za predelavo rib. Proti takim elementom bo treba ostreje nastopiti.

Ponovno obveščamo, da bo izlet na Golico (Karavanke, jugoslovansko-avstrijska meja) v soboto 2. junija in nedeljo 3. junija. Zaradi priprav in zagotovitve prenočišč se morajo izletniki prijaviti nepreklicno do 21. maja. Prijave sprejemata tovarišica blagajničarka Čotarjeva ob prej navedenih dnevih in tov. dr. Zega na okrožju.

Planinsko društvo v Kopru

Blagajničarka društva uradu, je vsak petek od 17. do 19. ure v prostorih Zveze društev za telesno vzgojo (UCEF) na Titovem trgu. Člani naj tam poravnajo članarino za tekoče leto. Tam bodo tudi prejeli članske izkaznice tisti tovariši, ki jih doslej še nimajo. Opozarjamo, da more uživati članske ugodnosti samo tisti član, ki ima članško izkaznico, v kateri je potrjeno, da je poravnal članarino za leto 1951.

Nova čitalnica v Bujah

V Bujah bodo v kratkem odprli moderno čitalnico, v kateri bodo delavci in drugi meščani lahko dobili vse liste in revije, ki se tiskajo v Jugoslaviji, in vse dnevne časopise. Za čitalnico je poskrbela SHPZ in bi bilo prav, da bi take čitalnice odprli v vseh mestecih našega okrožja.

Tečaj za šoferje

Okrajni odbor Ljudske tehnike je v Bujah organiziral šoferski tečaj za vožnjo z avtomobili in motocikli. Tečaj obiskujejo Hrvati in Italijani ter je zaradi tega razdeljen v dve skupini. Tečajniki bodo kmalu predelali teoretični del programa. 13 Hrvatov in 22 Italijanov, ki obiskujejo tečaj, je v tem času popravilo pokvarjen avtomobil ter so se na ta način spoznali s praktičnim delom pri popravilu avtomobilskega motorja.

Slični tečaji so bili organizirani tudi v dolini reke Mirne in v Novem gradu.

H. N.

Nov sistem dela
v podjetju „Progresso"

Namesto občajnega dela po normah so delavci podjetja «Progresso» v Bujah pričeli delati po novem sistemu. Delali bodo na akord, ker je za tak sistem dela pokazalo delavstvo največ zanimanja. Do sedaj je že 9 delavskih brigad podpisalo pogodbe na osnovi novega sistema.

Podjetje pričakuje, da bo v tekočem mesecu lahko dovršilo dela na poslopju nove tiskarne, postavilo barake z 20 sobami za delavce in končalo dela na novi hrvaški gimnaziji in novi šoli pri Sv. Ivanu.

Z GORIŠKEGA

SEJA OBČINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Razširili bodo poslopje županstva

Zadnjo sejo občinskega upravnega odbora je župan otvoril s poročilom o njegovem potovanju v Gradec in obisku pomladanskega sejma na pova. bilo tamkajšnjih občinskih oblasti. Pri razgovorih so se dotaknili možnosti turističnih izmenjav med našo pokrajino is Štajersko. Po tem poročilu so odborniki pregledali načrt za razširitev županskega poslopja, ki ga je izdelal ing. Glessi. Po tem načrtu bi v županski pala, či lahko združili vse občinske urade. S tem v zvezi so skleni. li dati načrt v pregled poverjeniku za javna dela dr. Polesiju, ki naj bi proučil njegovo tehnično ekonomsko plat.

Nato so odborniki sprejeli sledeče sklepe: izpopolnitev postopka za posojilo 30 milijonov pri mestni hranilnici za zgradnjo prvih hiš za občinske nameščence; izdatek za plače čuvajem in grobarjem na pokopališčih po vaseh; plačilo vzdrževalnine za sirote, ki žijo v raznih zavodih na račun občine; izdatek za poletne uniforme mestnim stražnikom, pometačem in drugim občinskim nameščencem; obvezen prispevek 400 tisoč lir Pokrajinski turistični ustanovi; izdatek 175 tisoč za popravljalna dela na glavnem pokopališču; določitev dveh novih prostorov za lepljenje javnih lepakov, od katerih bo eden v Podturnu, drugi pa na južnem kolodvoru.

Pred zaključkom so se odborniki sporazumeli glede letne tombole v korist sirotišnice «Oddone Lenassi», ki bo za sv. Peter dne 29. junija. Tudi letos bo cena listkom 50 lir. Cinkvina bo znašala 20.000 lir, prva tombola 50.000 in druga tombola pa 10.000 lir.

Ker niso utegnili pretresti vseh vprašanj, ki so bila na dnevnem redu, se bodo odborniki zopet sestali še pred koncem tedna.

Hudobni pes

Ko se ji 18-letna Maligoj Erminija iz Steverjana včeraj peljala s svojim kolesom proti Gorici, se ji je v Pevmi kar na lepem zaletel pod kolo pes, ki je Maligojevo prevrnil po asfaltu. Pri padcu si je zlomila levo ključnico in se močno popraskala po nogah. Odpeljali so jo takoj v bolnico, kjer se bo zdravila 30 dni.

Ne nasedajte
našim sovražnikom!

Kominformistična podružnica v Gorici je za nabiralca podpisov za predložitev list izbrala neko Lenardič Marcelo - Vido, ki je bila pred resolucijo kominforma članica Zveze žena. Omenjena ženska se je po resoluciji izrazila za kominform in s tem prekinila kakršne koli vezi z organizacijo slovenskih žena.

Sovodenjske kakor tudi druge žene opozarjamo, da kominformistka Vida nima nobenega pooblastila, da bi zastopala kakršno koli slovensko organizacijo, ampak dela izključno po naročilih kominformistične partije za interese, ki nimajo z našimi, slovenskimi, nič skupnega. Zato naj ji ne nasedajo, ampak naj ji povsod in vselej tudi v bodoče dajo odgovor, kakršnega zaslužijo sovražniki slovenskega ljudstva.

Poslovanje trgovin za binkošti

Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča, da se bodo trgovine za binkošti ravnale po sledečem urniku:

v soboto 12. maja bodo lahko vse trgovine v pokrajini poslovale do poljubne ure;

v nedeljo 13. maja bodo v dopoldanskih urah poslovale: od 6. do 11. mesnice, od 6.30 do 12.30 pekarne in mlekarne ter od 8. do 13. Vse ostale trgovine bodo zaprte ves dan;

v ponedeljek 14. maja, binkoštni ponedeljek, bodo v mestu in vseh onih vaseh, v katerih nimajo na ta dan shoda, poslovale od 6.30 do 12.30 pekarne in mlekarne, od 8. do 12 trgovine s sadjem in zelenjavo in od 8. do 13. cvetličarne. Vse ostale trgovine bodo zaprte ves dan;

v vseh ostalih občinah v pokrajini bo za trgovine polpraznični urnik s poslovanjem v dopoldanskih urah.

Dežja pa res ne primanjkuje

Po velikih nalivih v mesecu marcu in aprilu smo upravičeno upali, da bo maj z dežjem bolj skop kot sta bila njegova prednika. Vendar se naše pričakovanje ni izpolnilo. Tako vreme seveda ni najbolj primerno za kmetovalce.

Letošnje muhasto vreme je najbolj prizadejalo češnje. Goričani pomnijo, da so navadno jedli zgodnje češnje že prve dni maja. Letos je ta pridelek mraz, ki je nastopil v trenutku, ko so zgodnje češnje cvetele, skoraj popolnoma uničil. S tem je bila prizadeta tudi sadjarjem občutna škoda, kajti zgodnje češnje se niso dobro prodajale samo na domačem trgu, ampak so po njih vneto povpraševali tudi v Švici in drugje.

Natečaj komisariata za javno zdravstvo

Visoki komisariat za higieno in javno zdravstvo je napovedal natečaj za 50 šolskih štipendij po 45.000 lir vsaka za obiskovalce posebnih šol za zdravniške pomočnike, 300 šolskih štipendij po 45.000 lir za obiskovalke bolničarske šole, 300 šolskih štipendij po 45.000 lir za obiskovalke tečajev za oskrbovalke v dečjih jaslih in 30 štipendij po 40.000 lir za obiskovalke šole za vzgojo otrok.

Prošnje je vložiti pri posameznih šolah do 30. julija 1951. Za podrobnejše informacije se interesenti lahko obrnejo na Pokrajinski zdravstveni urad.

SINDIKALNE VESTI

Zveza prosvetnih

NA RAZSTAVI OSVOBODILNE FRONTE V LJUBLJANI

SKOZI LETA BORB IN ZMAG

Spominska razstava v Ljubljani je plod dolgega, vztrajnega znanstvenega dela.

Nekateri so bili mnenja, naj bi razstava segala nazaj in vključila vso dobo od 1918 leta. Zaradi preobsežnosti gradiva pa se ta načrt ni mogel sprejeti in se je razstava časovno zasidrala v dobo ustvarjanja ljudskih front, to je v dobo organiziranega odpora proti osi Rim-Berlin. Ta časovna zasidranost razstave v tok svetovnega dogajanja je tudi ena izmed največjih vrlin, ker daje obiskovalcu takoj celotno in pregledno sliko preko obdobja, ki usodno povezuje dogajanje v Sloveniji in Jugoslaviji s tem, kar se dogaja na svetovni pozornici.

V tisti dobi so odhajali v Španijo, kjer je bila tedaj na tehtnici ne le usoda španskega, temveč tudi usoda drugih evropskih narodov. Madridski študentje so poklonili jugoslovanskim prostovoljcem zastavo. Zastava nosi ime Djura Djakoviča, sekretarja KPJ, ki so ga mogočneži v stari Jugoslaviji dali ubiti. Zraven je eden izmed njih — Stojadinovič, ko se rokuje zdaj z grofom Cianom zdaj s Von Neuratom. Eden in drugi steza svoje roke po Sloveniji.

Partija je na delu. Ljudstvu pojasnjuje in ga uči. Izšle so brošure «Ali smo za Hitlerja?», «Hitlerjevci hočejo Slovenijo», «Kako je s cerkvijo», «Fašizem», knjižica Eda Kardelja «Potovanje skozi čas». Edvard Kocbek je napisal v Domu in svetu svoj znameniti članek: «Premišljevanje o Španiji», ki izzove razcep v katoliškem taboru. Krščansko socialno mladino potegne za seboj. Trga veze s starimi, jih popolnoma pregaja in zori za vstop v vrste Osvobodilne fronte. Partija snuje legalno delavsko in kmečko gibanje. V Mitrovici nastajajo zapisniki robijašev. Stavkovno gibanje narašča. Ljotič in Živković sta v Jugoslaviji nosilca Hitlerjevih in Mussolinijevih idej in zopet je tu partija, ki razgrinja njuno laž in poniglavi pred ljudstvom. Na stenah se pojavijo napisi: Živela ljudska fronta.

Ozračje pred evropskim in svetovnim porazom je vedno bolj napeto. Sledi zasedba Avstrije. Akademska mladina v Ljubljani izda proglas proti prijateljski pogodbi med Hitlerjem in Jugoslavijo. Na sliki, ki prikazuje razvaline goreče Varšave, vidimo Hitlerja in Stalina, tako si z izrazom zadovoljstva stisneta roke, ko sta si razdelila svet. Že četrtič v njeni zgodovini se je to dogodilo. Ban Kračen hiti na mejo k Planini pozdravljat Mussolinija, princ Pavle pa v Rim in v Berchtesgaden. Istočasno se polni taborišče v Bilečah z ljudmi, ki se borijo za to, da bi voz narodove usode pripeljali na druge tirnice: po njih naj gre naprej k svoji resnični svobodi.

Medtem se nad Jugoslavijo oblaki zgostijo. Napetost se sprozi. Ljudstvo vstane proti paktu s Hitlerjem in njegovim podpisnikom. Za pet tednov in še več moraje zdaj Nemci odložiti svoj napad na Sovjetsko zvezo. Osvobodilna fronta je tu. Njeni cilji so jasni in umljivi vsakemu, ki nosi v srcu iskro odpora do onih, ki so prišli, da ga zasužnjijo. Maketa prikazuje z verigo, kako je razkosana zdaj slovenska zemlja, «Veš, sinek, svoj dolg» je tedaj zapel Oton Zupančič, skrit pod imenom «Neznani». Na razstavi je tudi kopija njegovega rokopisa. Ustanovljeno je poveljstvo partizanskih čet. V Črni gori imamo že 13. julija vsesplošno vstajo. 22. julija sproži Miha Novak v Šmartnem pod Šmarno goro prvi partizanski strel.

Nemci selijo sedaj šestdeset tisoč prebivalcev s Krškega polja v Slezijo. Nameravajo preseliti še osemdeset tisoč prebivalcev iz okolice Kranja, Kamnika in Žirov. Partizani jim to preprečijo. Izvršni odbor OF izda odlok o razlastitvi tujih in petokolonskih posestev in odlok o dodelitvi in upravljanju zemlje preseljenih Kočevarjev. V Ljubljani padajo prvi talci. Pavel Magdič piše svoji družini nekaj minut pred ustrelitvijo: «Tudi življenje za domovino».

Črne srajce, bataljoni «M» se razigrani pripeljejo v Ljubljano; požigat, plenit, morit prihajajo. «Tu požigamo cele vasi. Vzamemo vžigalico in hiše gredo v plamen. Ljudje pa gledajo brez besed in solza», sporoča Antonio Modica svoji ženi. Tenente colonello Agnaci pa: «Slovence je treba pobiti kakor pse brez usmiljenja».

In kakor plat zvona na vso to grozo udarja bič, železni bič z verigami in žeblji, s katerimi so pretepali internirance v Dachau. Ob pogledu nanj vztrepetaš in razumeš, da ljudstvo ni klonilo samo zato, ker je pilo iz čistega studenca OF, v katerega se je stekalo vse, kar je bilo zdravega in klenega v našem narodu. Razstava prikazuje originalno izjavo treh osnovnih skupin OF.

Po 1943. letu se narodnoosvobodilna borba razplamti. Angleški major W. Jones piše oficirjem jugoslovanske redne vojske, da pomagajo svoji deželi. V Kočevju je zbor kočevskih odposlancev, ki sklene, da se morajo mobilizirati vse narodove sile in vsa gmotna sredstva. Ljudstvo je zmagalo nad Mussolinijem, ki je rekel, da ni treba imeti z njim nobenih obzirov, in nad Robottijem, ki je rekel, «če je treba, tudi rabiji».

Slovenska partizanska vojska raste. Sedmi in deseti korpus obsegata vso IV. operativno cono. V slikah je prikazano, kako partizani razorožujejo italijanske divizije. Partizanska baza v Bariju prične delovati in nastajajo prekomorske brigade. Partizani gredo na Koroško. XIV. divizija je na svoji znameniti poti po Štajerski.

Primorska planota je vsa v narodnem odporu. Spomenik bazoviških žrtev simbolično prikazuje njegove prve početke. Tu se stari primorski partizan sreča z zastavami, ki so jih ženske in mladinske organizacije poklanjale borcem, ko so prišli v vas. Znova zagleda orožje, izdelano v delavnicah VII. in XIV. korpusa. Vidi brošure, ki jih je s tako skrbjo nosil v svoji torbici, ko je pešačil od vasi do vasi, iz okrožja v okrožje, od pokrajine do pokrajine. Mahoma izginejo povojna leta in vse se znova za nekaj ur povrne.

Poseben oddelek tvori na razstavi zdravstvo in partizanske bolnice. Nemo obstaneš pred 20 slikami padlih zdravnikov. «Padli so potem, ko so obvezali tisoče hudih ran», tako pravijo besede, ki so jim posvečene. Dalje je oddelek tiska, partizanskih tehnik, tiskarn, slike ljudi, ki so tam vsak trenutek tvegali življenje in njihovo ogromno delo. Svoj oddelek ima tudi žena v osvobodilnem boju, slovensko partizansko šolstvo, Slovenska Koroška in delavnost izdajalcev.

Rimski pajek plete mreže. Zločinska črna roka se steguje povsod. V dnevnem tisku čitam telegram, ki ga je škof Rožman poslal dučeju ob prihodu Italijanov v Ljubljano. «Prosim vas, da sprejmete zahvalo zaradi širokosrčne ureditve, ki ste jo poklonili slovenskemu prebivalstvu», pravi. Faksimile pisma komande II. Corpo d'Armata prikazuje, kako so se Italijani zavzemali za slovensko domobranstvo. Cela vrsta originalnih dokumentov živo izpričuje njihovo zločinsko delo. Italijani so ob svojem odhodu iz Ljubljane te dokumente pustili. Tovariš Vrtin, upravnik vojnega oddelka muzeja narodne osvoboditve je te stvari rešil pred uničenjem. Poskril jih je po muzejskih omarah in skrinjah in tako mu je uspelo, da so se ohranile.

Nemških dokumentov ni toliko ostalo, ker so Nemci svoj material dosledno uničevali ali pa ga odpeljali na Dunaj in Celovec. V tem je tudi eden izmed vzrokov, da tiste slovenske pokrajine, ki so bile pod nemško zasedbo, niso na razstavi tako močno zastopane kakor ostale.

Poleg povezave z mednarodnim dogajanjem izstopa iz celotne razstave tudi borba jugoslovanskih narodov kot celota z dokumentacijami iz prvega in drugega zasedanja AVNOJ.

Mnenje vsakega obiskovalca razstave pa je: ne smelo bi iti vse to v pozabo, v omare in skrinje. Mora najti prostor, kamor bi človek vedno lahko poromal, ko bo čutil potrebo, da se porazgovori s stvarmi, ki mu tako živo pričajo nazaj tista nepozabna leta. M. S.

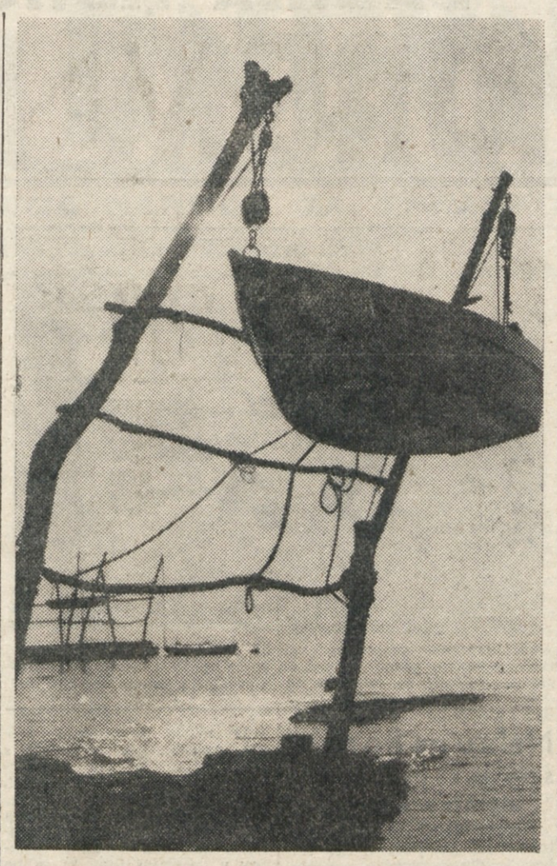

Motiv iz Savudrije. (Da nemirno morje ladij ne tolče ob skalah, jih obesijo, kot kaže slika.)

JAVNE KNJIŽNICE NA KOPRSKEM

DOKUMENTARNO VAŽNE KNJIGE
je bilo treba zaščititi

Tržaška lista «Il Giornale di Trieste» in «Messaggero Veneto» se zaganjata v ukrepe, ki jih je napravila jugoslovanska upravna oblast v coni B za varstvo in dostop tistih javnih knjižnic, ki se nahajajo na njenem upravnem področju. Lista se tudi jezita nad posameznimi osebnostmi, ki izvajajo ukrepe ter jih skušata spraviti v slabo luč. Razlog za njihovo jezo pa tiči povsem drugje kakor navajata.

V Mestni knjižnici v Kopru so se našle knjige, ki se tičejo narodnostnih razmerij v Istri v preteklih stoletjih. Iz teh knjig izhaja, da so bila nekaj stoletij ne samo dežela temveč tudi istrska mesta slovanska ter da so se ta poitalijančila za časa beneške republike z dotokom iz Italije. Takratni slovanski značaj istrskih mest sta posebno ugotovila škofa Tomasini in Naldini, ki sta predlagala tudi za to primerne ukrepe.

Jugoslovanske oblasti so odredile, da se morajo te knjige zaščititi, da jih kdo ne odnese izven Istrskega okrožja ter da morajo biti pod nadzorstvom. Iz tega pa sta omerjena lista napravila obdolžitev, da jih jugoslovanska uprava hoče odnesti in se jih polastiti. Toda nitj ene knjige še niso odnesli v Jugoslavijo, pač pa so jih že na tisoče odnesli v Italijo.

Fašizem je «čistil» vse knjižnice ter izločil iz njih slovanske knjige. Večino slovanskih knjižnic pa je požgal ter tako uničil slovansko kulturno zgodovino in narodnostno dokumentacijo. Dalje je iz knjižnic v Istri prav sistematično pobral vse knjige, ki so obravnavale vprašanje narodnosti v Istri v preteklih stoletjih.

Ko se je pritisk partizanov proti obali leta 1944 povečal, je mestna uprava v Kopru izročila knjižničarski upravi (Soprainvaintendenza bibliografica) v Benetkah 57 zabojev najdragocenejših knjig in listin, ki so še tikale cele Istre, a jih Italija še do danes ni vrnila.

Iz mestne knjižnice v Piranu se baje pod fašizmom ni ničesar odneslo. To je preprečil takratni mestni župan. Toda tam ni bila niti polovica knjig urejenih. Ko so tukajšnje oblasti leta 1949 pregledovale stanje te knjižnice, niso mogle najti sedmih inkunabul (to je knjig, ki so bile tiskane pred letom 1500). Šele posebna komisija izvedencev, sestoječa iz ljubljanskih in zagrebških univerzitetnih profesorjev, jih je po dolgem iskanju našla šest. Naravno je, da je oblast morala odrediti, da se vse knjige točno inventarizirajo in sestavijo pregledni katalogi.

Zelo zanimivi so bili poskusi, kako bi odnesli knjižnico samostana sv. Ane v Italijo. Iz te knjižnice so najprej neznanci odnesli neznano kam profesorsko knjižnico gimnazije iz Pazina, ki jo je skrila v ta samostan pred divjanjem fašistov. Malo pred zlomom je samostanski knjižničar zbral 69 inkunabul in drugih redkih knjig ter jih odnesel iz knjižnice. V knjižnici je le pustil opombo na kartotečnih listih, da jih je shranil v arhiv, toda tudi tam jih ni bilo več, ker je sploh ves arhiv odnesen neznano kam.

Oblasti so zaradi tega knjižnico začasno zapečatile ter odredile, da se knjižnica pregleda. Ob priliki pregledovanja sta pristopila k poslujočim uradnikom dva meniha, od katerih je eden od njiju prosil, da bi smel vzeti iz knjižnice nekaj osebnih knjig, ki da so njegova last. Ko je uradnik izjavil, da te dobi brez zadaljnjega, je menih dobil pogum ter izjavil, da ima zelo mnogo svojih knjig v knjižnici.

Ko so mu zagotovili, da bo dobil vse, če izkaže, da so res njegove in da jih ima pravico posedovati, je pa začel razlagati, da jih je podedoval od nekega umrlega frančiškana ter da so v knjižnici sploh skoro vse knjige lastnina posameznih menihov, ki so jih podedovali od tistih menihov, ki so si jih nabavili. Pojasnjeval je tudi, da so pravi lastniki shranjevali svoje knjige v knjižnici in da jih je knjižničar previdel s pečatom knjižnice zaradi tega, ker so bile tam shranjene in da so si jih lahko izposojevali tudi drugi menihi tega samostana. Za svojo knjižno «dediščino» je nehal moledovati šele, ko mu je uradnik pojasnil, da je za nastop dedišcine potrebna prisvojilna listina, ki jo izda sodišče in da je splošno znano, da so frančiškani brez premoženja, ker po pravilih ne smejo imeti premoženja osebno, temveč le njihovi samostani. Oba meniha sta v prihodnjih dneh izginila. Toda poskusi polastiti se te knjižnice še niso nehali.

Lansko leto so se obrnili na italijansko vlado neki frančiškani s pohlevno prošnjo, naj jim vlada oskrbi preselitev knjižnice frančiškanskih sester samostana sv. Ane iz Kopra v Italijo. Kljub taki naivni zahtevi je italijansko zunanje ministrstvo res interveniralo pri jugoslovanski vladi, da naj knjižnico pošlje v Italijo. Zaslišani tukajšnji uradnik je na to pojasnil, da ne gre za noben ženski, temveč za moški samostan z ženskim imenom in da je knjižnica last tukajšnjega samostana, ki še obstaja, četudi brez «pobožnih» bratov frančiškanov, ker so ti odpotovali neznano kam. Knjižnico pa upravljajo tukajšnje oblasti po določbah tukajšnjih uredb.

Že iz teh primerov je zadostno razvidno, kako primerno je bilo, da so jugoslovanske oblasti izdale nalog, da se knjižnice zaščitijo in da se tiste, ki so brez pravega gospodarja, premeste v Portorož in tam inventarizirajo in napravijo dostopne za znanstvena proučevanja.

dr. Jan

Gozdno bogastvo Slovenije

Glavna naloga pri pogozdovanju v Sloveniji • pogozditev Krasa; pet pogozdovalnih sekcij

Gozdnatost ljudske republike Slovenije je izredno visoka in znaša 42 odst. vse površine. Ako jo primerjamo z ostalimi republikami FLRJ, prekaša Slovenijo edino republika Bosna in Hercegovina, kjer pokrivajo gozdovi 47 odst. površine. Zaradi tega prištevamo Slovenijo med izrazito gozdnate pokrajine. Posebno bujni so gozdovi v goratih predelih, kjer je zadosti padavin in vlage. Po podatkih iz leta 1947, ko je bila prvič izvedena inventarizacija gozdov, ima republika Slovenija skupno 832.920 ha gozdov. Od tega odpade na državni sektor okrog 230.000 ha ali 28 odst., a preostalo na nedržavni sektor. V stari Jugoslaviji je bilo le 0,4 odst. državnih gozdov, ostalo, predvsem dozorele, bogati gozdovi, pa so bili v rokah veleposestnikov, verskih in cerkvenih ustanov, raznih družb ter kmečkih posestnikov.

Prejšnji režimi so zapustili rovi Jugoslaviji precej izčrpane gozdove z nizko leseno zalogo. K temu so pripomogli okupatorji, zlasti Italijani, ki so obsekavali gozdove ob cestah in železnicah povsod, kamor ni segala partizanska puška, na drugi strani pa so v velikih količinah izvažali les, ki ga je Italiji primanjkovalo.

Razmerje med iglavci in listavci v Sloveniji znaša 53 nasproti 47 v korist iglavcev. Od iglavcev je največ smrek in jelk, manj borov, a še manj najdragocenejših macesnov, ki rastejo v višjih alpskih legah. Med listavci prevladuje bukev, ki pokriva več kot eno tretjino vseh gozdnih tal. V bodoče se bo to razmerje popravilo v korist listavcev. V gozdovih Slovenije raste les prvovrstne kvalitete svetovnega slovesa. Posebno znana je pokljuška in jelovška smreka, ki daje resonančni in aviorski les, ki je 8 do 10 krat dražji od navadnega.

V Sloveniji posvečajo posebno pozornost pogozdovanju, zlasti še, ker so gozdove sekali preko mere in ker danes v mnogočem pomagajo industriji, posebno lesnopredelovalni kemični industriji ter papirnicam. Nadalje narekuje smotrno in stalno pogozdovanje funkcija gozda, ki jo ima kot regulator vodnega režima, kar pride še posebno do izraza pri izkoriščanju vodnih sil za hidrocentrale. Poleg velikih uspehov v pogozdovanju, kjer je petletni načrt že prekoračen, in je bilo posajenih blizu 50 milijonov gozdnih sadik, čaka v Sloveniji na pogozditev še skoro 30 tisoč ha neplodnih zemljišč in kraških goličav ter 40.000 ha pogorišč, posek in neobraslih tal. V letošnjem letu so napravili ogromno škodo snežni plazovi, ki so drveč v dolino porušili 110.000 kub. m dreves in uničili lepe gorske gozdove. Dalje povzročajo veliko skrb na Primorskem koze, ki spreminjajo Socо zaradi paše ob njenih pobočjih, v hudournik. Število 30.000 koz, ki ugonabljajo gozdove, bo treba izdatno znižati.

Glavna naloga pri pogozdovanju v Sloveniji je pogozditev Krasa. Predvideno je, da bo pogozden zelo hitro, dočim je bil pred vojno tempo pogozdovanja tako počasen, da bi Kras pogozdili ne prej kot v 100 letih. Za hitrejšo in smotrnejšo pogozditev Krasa je bilo ustanovljenih 5 sekcij, ki skrbijo izključno za pogozdovanje kraških tal, in sicer v vseh okrajih Slovenskega Primorja, razen v Idrijskem. Poizkusi so pokazali, da bodo zaradi primorske klime lahko zrasli gozdovi dragocenejših drevesnih vrst kot pa so v območju ostale Slovenije. Kadar bo Kras pogozden, ne bo le nudil dovolj zaslužka kraškemu prebivalstvu, temveč bo tudi omilil znano kraško burjo, zaščitil poljedelsko zemljo ter spremenil pusta neplodna kraška tla v cvetočo pokrajino.

Da gozdove lahko enakomerneje izkoriščajo, je bilo po osvoboditvi zgrajenih in popravljenih okrog 400 kilometrov gozdnih cest in poti, ki omogočajo eksploatacijo oddaljenejših, teže pristopnih gozdov, ki so večinoma zreli za posek. Za hitrejši in cenejši prevoz hlodovine in drv pa so bile postavljene nove žičnice, katere v zadnjem času gradijo po zamislih slovenskih konstruktorjev.

Zaradi bogatega in raznovrstnega lesa, ki ga nudijo slovenski gozdovi, sega razvoj žagarstva in lesno-predelovalne industrije v daljno preteklost, v novejšem času pa se stare žage in obrati postopno modernizirajo in razširjajo. Povsem nova je tovarna pohištva v Novi Gorici, ki je najmodernejša tovarna te vrste v Jugoslaviji in nadaljuje tradicijo priznanih solkanskih mizarjev. Z modernimi tovarnami pohištva, vezanih plošč in žagarskimi obrati bo novonastajajoča moderna lesno predelovalna industrija preprečila, da bi izvažala Slovenija v inozemstvo prekomerne količine hlodovine, mesto tega pa bo inozemskemu trgu lahko nudila solidne lesne izdelke, razne vrste rezanega lesa, sodobno pohištvo, vezane in lesonit-plošče ter druge lesne polizdelke in izdelke.

Tako prevažajo z žičnicami les iz najoddaljenejših in težko pristopnih krajev. Gozdnih žičnic je v Sloveniji vedno več.

Pri Skoplju bodo zgradili največjo jugoslovansko steklarno

Letos bodo gradili v Usiju pri Skoplju veliko tovarno stekla, ki bo imela največjo zmogljivost od vseh steklarn v Jugoslaviji. Na področju, kjer bo stala ta tovarna, so velike količine najboljšega kremenčastega peska, pa tudi živca in drugih surovin. Stroški za gradnjo nove tovarne so preračunani v višini 30 milijonov din. Po načrtu bodo postopno zgradili 35 objektov, tovarna pa bo v vsem obsegu zgrajena do leta 1955. Ko bo podjetje obratovalo v vsem obsegu, bo proizvajalo na leto 2600 ton predmetov iz stisnjenega stekla, razen tega pa tudi specialno steklo za žarnice, optično steklo, barvasto signalno steklo, stekleno volno itd. Tako bo odpadla potreba uvoza te vrste stekla. Tovarna pa bo del svoje proizvodnje tudi izvažala.

STROKOVNA IZOBRAZBA PREUSMERITEV KMETOVANJA STANOVSKA ORGANIZACIJA

TRIJE kmečko - gospodarski problemi

Kmetijstvo preživlja v vseh deželah, v naprednih in toliko bolj v zaostalih, težke čase. Če iščemo vzroke teh težav, pridemo do tega-le zaključka: Kot je bilo kmetijstvo pred okrog 150 leti — ko se je začelo uveljavljati kapitalistično gospodarstvo in formiralo svoj (kapitalistični) družbeni ustroj (red, sistem) — osnovna gospodarska veja, tako je danes kljub svoji pomembnosti podrejeno industriji, in to iz razlogov, ki jih moremo označiti v tej-le zgoščeni ugotovitvi: Današnje kmetijstvo predstavlja pretežno drobno blagovno gospodarstvo, ki mu manjkajo uspešna stanovsko-gospodarska organizacija, potrebna osnovna in obratna sredstva ter tehnična sposobnost. Zato predstavlja na trgu neuvaževanega činitelja.

Ti odnosi med kmetijstvom in industrijskim gospodarstvom dajejo možnost kapitalističnemu (v tem primeru industrijskemu) gospodarstvu, da si v kmetijstvu ustvarja njemu tako potrebno rezervno armado delavstva, kar se odraža v begu z dežele.

Ta dejstva moramo imeti pred očmi pri obravnavanju kmečkih razmer na tukajšnjem ozemlju, ozir. v borbi kmetijstva za čim uspešnejše gospodarsko uveljavljanje. Tukaj se vsiljuje vprašanje: kje so temeljni pogoji za obstoj in napredek naših vasi — kmečkih domov? Čeprav ne bo odgovor na to vprašanje nov, vendar se mi zdi potrebno, da ga damo v obliki, da zajame najvažnejše činitelje. Naj se v ta namen pomudimo najprej z vprašanjem, ki smo ga že tolikokrat in ga bomo tudi v bodoče javno naglašali, dokler ne bo rešeno v smislu upravičenih zahtev našega kmetstva: to je

strokovna izobrazba.

Ne stavimo tega vprašanja na prvo mesto kot najpomembnejše v sklopu mnogih vprašanj — saj ne pomeni v borbi s kapitalističnim razredom, ki ima v rokah ključne gospodarske postojanke, odločilnega činitelja —, ampak zato, ker predstavlja po eni najlažjo rešitev, po drugi pa vsebuje pogoje za lažje razumevanje drugih vprašanj, katerih rešitev je v celoti ali deloma odvisna od samih kmetov.

Naši nasprotniki iz reakcionarnih, nacionalističnih in drugih vrst večkrat trdijo, da se je Italija zanimala za kmetijstvo naših krajev. To njihovo trditev izpodbija že samo dejstvo, da nobena kapitalistična država ne skrbi za resničen napredek kmetstva, ker mu ni in ne more biti mar za delovne ljudi vobče. Njegova skrb zanje je le tolika, v kolikor je ta nujna v interesu kapitalističnega razreda, oziroma v kolikor si delovno ljudstvo (ali v našem primeru kmetstvo) s svojo organizacijo to izsili. Če velja to za gospodarsko visoko razvite kapitalistične dežele, ki morejo nuditi kmetijstvu kaj več, velja toliko bolj za siromašne zemlje kot je Italija in še bolj za fašistično Italijo s skrajno imperialističnimi nagibi in skrajnim sovraštvom do nas. Saj nas je nameravala najprej gospodarsko zadušiti in nato nacionalno iztrebiti.

Povsem naravno je torej, da je fašistična Italija dosledno prezirala med drugimi tudi vprašanje kmetijske strokovne izobrazbe. Samo preštejmo, koliko slovenske mladine s tega ozemlja (cona A in B) je obiskovalo kmetijske tečaje ali strokovno šolo! A brez tehničnega znanja ne gre v nobeni stroki, še manj pa v kmetijstvu, kjer nimamo posla samo z obdelovanjem mrtve snovi, ampak mnogo bolj z živimi bitji. Danes ne odločajo samo pridne in spretne roke ter telesna moč: niso dovolj staro izkustvo in podedovane navade, ampak je napredek vse bolj odvisen od znanja in tehnike. Čim bolj ta napreduje in se je okoriščajo kmetijski veleobrati (kapitalistična veleposestva), tem teže je za malega in srednjega kmeta zaradi konkurenčne nesposobnosti, pa čeprav mu je narava s svojimi ugodnimi talnimi in podnebnimi prilikami še tako naklonjena. Donosnost njegovega obrata zaostaja za donosnostjo veleobrata, ki je preskrbljen z agrotehničnimi in drugimi sredstvi.

Toliko teže je to pri nas, kjer imamo skopo zemljo. Zaman je samo pridnost, vztrajnost, naravnost trmasta volja — ki je sicer posebna kraška vrlina —, zaman tudi konservativnost — zopet v mnogočem vrlina, a prav tako tudi slabost, zlasti kar se tiče načina kmetovanja, ki ni več v skladu z novimi zahtevami.

V novi državni tvorbi (STO) so nas politično-gospodarske prilike potisnile v položaj, ki mu lahko rečemo «naprej ne vem, nazaj ne smem». Res ni danes lahko vedeti v naprej, kam in kako. Eno pa le mora vedeti vsak zemljak: s sedanjim načinom kmetijskega obratovanja bo treba postopno prenehati in preiti na

preusmeritev kmetovanja.

Da, treba bo marsikaj obrniti, spremeniti, predrugačiti ali preusmeriti. V to nas sili — če izpustimo vse ostale vzroke — že samo pomanjkanje delovne sile. Ponekod (Salež in okolica) se ta prehod že vrši z zamenjavo starih poljskih kultur z novimi (detelja, sadno drevje, zelenjava, cvetlice). Račun pove, kaj se bolj izplača, kaj več nese, kako naj se gospodarstvo preusmeri. Sedaj se to vrši posamezno, nenačrtno ali brez sistema. Mislimo pa, da bi prišlo do splošne vrednosti. Zaznamovali bi dober korak naprej, če bi se naprednejši gospodarji večkrat pogovorili o tem vprašanju. Nedvomno bi trčili na marsikatero zdravo in koristno misel za vse skupaj in posameznika.

Dognali bi, kako skrajno potrebna je prav danes in posebno nam SAMOPOMOČ, ki pa se more uspešno odražati edino v združbi — v organizaciji. Vše naše organizacije imajo značaj samopomoči, stanovska organizacija pa ima nalogo ščititi gospodarske interese nekoga, — v našem primeru kmečkega stanu. Teh ne more zaščititi posameznik, niti skupnost s prekrižanimi rokami in čakanjem. Nikdo nam ne bo ničesar dal iz lastne pobude, iz usmiljenja in še manj iz ljubezni, pa če bi bile naše potrebe še tako utemeljene. To si moramo priboriti. Ni pa uspešne borbe brez organizacije.

Stanovska organizacija

je tretji problem, ki ga morajo kmetje v svojem lastnem in v interesu vse delovne skupnosti čimprej rešiti.

Janko Furlan

Cvetje v vazi, sence na mizi — prezapeljiva vaba za fotografa

France Magajna
kramlja o medicini

France Magajna, ki ga naši čitatelji dobro poznajo po njegovih daljših prispevkih v našem listu, objavlja svoje «Nestrokovno kramljanje o medicini v reviji ‚Priroda in zdravje', mesečniku za poljudno zdravstvo. Magajna prijetno pripoveduje, kaj vse so nekoč rabili za zdravilo. Pa še drugih zanimivosti je v njegovem pripovedovanju, tako da človek včasih kar obstane: tega pa nisem še nikoli slišal. — V tretji številki tega mesečnika, ki smo jo pred kratkim prejeli, je poleg nadaljevanja omenjenega Magajnovega kramljanja še naslednja vsebina: dr. Ivan Cestnik: Iz spominov partizanskega zdravnika na Štajerskem, dr. S. Finžgar: Urednik v spomin dr. J. Plečniku. Dagmar Skerlj: O influenci. Človekov osebni razvoj. dr. Zora Konjajev: Ne obremenjujmo otrok s pretežkim in odgovornim delom, dr. Mirko Karlin: Nekaj o prehrani človeštva. ing. Rudi Tancik: Vpliv karbonatnih in nekarbonatnih tal na zdravstveno stanje ljudstva in živine, dr. Milko Bedjanič: O škrlatinki, penicilinu in «novem zdravljenju», dr. Milica Valentinčič: Strupeni pajki in še nekaj strokovnih poročil.

* * *

Aldo Vergano bo za družbo Olimpo-film v juliju izdelal film «Pločniki prestolnice». Scenarij, ki sta ga pripravila Manlio Scarpelli in neki novinar, opisuje nezgode dveh mladih ljudi, ki v velikem mestu iščeta delo. Igrali bodo Mihaela Jacovel, Virgilio Riento, Franca Marzi in Carlo Ninchi.

* * *

Barry Fitzgerald bo v kratkem prispel v Rim, povabljen, da se z nekim italijanskim filmskim proizvajalcem pogodi o svojem sodelovanju pri nekem filmu v Italiji. Igralec še ni povedal, za kateri italijanski film bi šlo. Vendar pa ni verjetno, da gre za film «Umberto D.», ki ga pripravlja Vittorio De Sica, kot so nekateri spočetka javljali.

* * *

Jean Cocteau je imenovan za predsednika Združenja prijateljev kina, radia in televizije, ki so ga pred kratkim ustanovili v Parizu.

Koncert pevskega zbora
«Škrjanček»

Preteklo soboto smo imeli priliko slišati v koncertni dvorani Avditorija radijski pevski zbor «Škrjančka». Po sestavi ima zbor 21 ženskih in 16 moških glasov. Kakor pri vseh naših pevskih zborih, prednjačijo tudi pri «Škrjančku» ženski glasovi, ki so mehki, nevsiljivi, sveži in ne silijo v ospred je. Tudi tenorji, ki so navadno najtrša kost pri zborih, so prijetni, dočim se je opazilo pri basih, da so včasih nekoliko preveč zadirčni. Tu manjka res nekaj fundamentalnih, ki bi dali zboru tisto barvo kakor pedal pri orglah. V splošnem je bil zbor prav lepo zlit in homogen, bodisi v interpretaciji, v lepi čisti izgovarjavi in v dinamiki. Sicer je pa zbor izvajal v veliki večini lažje narodne skladbe in le Lajovčev «Ples kralja Matjaža» je bila težja skladba, ki pa so jo prepočasi izvajali. Dasi je zborovodja g. prof. Klakočer izluščil iz zbora, kar je po svojih močeh zmagel in dosegel prav lep uspeh, sem vendar dobil vtis, da je pri zborovskem petju še začetnik. To je — se razume — še večje priznanje. Pred izvajanjem vsake pesmi je g. prof. Peterlin prav poljudno pojasnil tekst. Bil je lep večer naše slovenske pesmi.

—ini.

Mestna knjižnica v Kopru se preseli v nove prostore

Mestna knjižnica v Kopru je bila do sedaj v prostorih mestnega muzeja. Ti prostori so neprimerni, so premajhni ter se knjižnica v njih ne more razvijati. Tu je mogla sprejeti največ šest obiskovalcev hkrati. Ti prostori imajo tudi neprimeren dohod. Ta je bil večkrat po cele mesece blokiran, kadar so bile v veži muzeja prirejene razne razstave, posebno slikarske, turistične itd.

MLO je zaradi tega napravil načrt za poseben paviljon v bližini muzeja. To bi bila najbolj primerna rešitev, če bi se moglo najti za paviljon primeren dohod in pa dovolj denarja za zidavo nove stavbe.

Nove prostore pa je bilo treba čim prej poiskati, ker bi se knjižnica mogla povečati le v primernih prostorih, prevzeti tudi slovenske in hrvaške knjige ter se še razširiti v čitalnico, ki je tako nujno potrebna tukajšnjemu prebivalstvu. MLO je najprej predlagal za nove prostore prvo nadstropje tiskarne Pecchiari. Ti prostori pa so pretemni, podi prešibki ter bi adaptacija stala zelo veliko. Po daljšem iskanju so končno vendarle našli primerne prostore, in sicer na Trgu Brollo št. 2 I. nadstropje.

Ti prostori so prvovrstni. Imajo pet velikih sob ter so prikladni za knjižnico in čitalnico, ker imajo ves dan dnevno svetlobo. Neugodni so le v toliko, da so premajhni, da bi se vanje mogle prenesti nekatere dolge police iz muzeja, ki so napravljene izključno za tamošnje dimenzije. Te nerodne police bo zaradi tega treba preurediti za nove prostore. Tudi te težkoče bodo kmalu premagane.

Na otvoritev čitalnice in združene italijansko-slovenske knjižnice težko čakajo posebno Slovenci. Saj ti niso imeli že od leta 1920, ko jim je fašizem zatrl bralno društvo, nobene lastne čitalnice in knjižnice. Sedaj dobe že takoj spočetka nad 3500 slovenskih in hrvaško-srbskih knjig ter vse vodilne časnike iz Jugoslavije in posebno iz Slovenije, kakor tudi iz Trsta.

ZADNJA POROČILA

PRIMORSKI DNEVNIK

11. MAJA 1951

VREME Včeraj ob 19. uri je bil zračni pritisk 747,7, toplota 13.2 (najvišja med dnevom 15.8, najnižja 12.6), vlaga 88 odst., nebo popolnoma pokrito, vidljivost 12 km, toplota morja 16.5, dežja je padlo 11 mm. Za danes obeta vremenska napoved še vedno oblačnost s krajevnimi padavinami. Zboljšanje je pričakovati šele čez nekaj dni.

RADIO Današnje najvažnejše oddaje: **Radio jug. cone Trsta:** 14.55 Grieg: Peer Gynt; 22.00 Simfonična glasba. **Radio Slovenija:** 13.15 Operetna in filmska glasba; 19.00 Iz oper Modesta Musorgskega; 12.30 Wagner: Faust - uvertura. **Radio Trst II.:** 18.15 Komorna glasba; 23.00 Nokturni. **Radio Trst I.:** 18.00 Lahka glasba; 21.00 Prenos simfonične glasbe iz Turina.

ARETIRALI SO ARIASA

Arosema novi predsednik Paname

Hudi boji v prestolnici - Poveljnik policije končno na strani senata

PANAMA, 10. — Danes pozno ponoči je policija aretirala predsednika Arnulfa Ariasa, ki se je vdal skupno z ministroma Jose Clemente Obaldia in Norbertom Zukikom. Zaprli so jih na poveljstvo policije. Med boji v vladni palači je bil ubit major Lescano Gomez, poveljnik predsednikove straže. Vladna palača še ni popolnoma zasedena. Policija je dala ultimat Ariasovim pristašem, da jih bo pobila, če se ne bodo vdali. Doslej se jih je vdalo 150, med njimi predvsem ženske. Med današnjim streljanjem so bili trije mrtvi in 41 ranjenih.

PANAMA, 10. — Panamski parlament je včeraj ponoči odstavil prejšnjega predsednika republike Arnulfa Ariasa in ga nadomestil s prejšnjim podpredsednikom Alcibiadesom Arosemena. Ta je prisegel ob 23.51. Volilo ga je 36 senatorjev od 42. Takoj nato je narodna zbornica izdala proglas na državljane, naj spremijo novega predsednika v njegovo palačo.

Tako je imela Panama dva predsednika. Včeraj ponoči je starega ščitila policija, novega pa na njegovem domu nekateri senatorji.

Ponoči je prišlo do spopadov pred vladno palačo. Približno 200 pristašev Arosemena je prišlo pred palačo predsednika in hotelo vanjo vdreti. Znašli so se kar naenkrat med križnim ognjem iz predsedniške palače in poštnega poslopja, ki ji je nasproti in v kateri so bili tudi zabarikadirani Ariasovi pristaši. Pri tem so bile tri osebe mrtve, 112 ranjenih, od katerih približno 30 resno. Policija je izvedla številne aretacije.

Ponoči je stari predsednik preklical svoj odlok, zaradi katerega je prišlo v tej državi do neredov. Zopet je razglasil, da je veljavna ustava iz leta 1946 in ne velja tista iz 1941. Poveljnik policije, edine oborožene sile v tej državici je ob tej priliki izjavil, da ne prizna novega predsednika in da more edino Arias izvajati oblast predsednika.

Vendar se zdi, da je poveljnik policije, major Jose Antonio Remona med današnjim dnevom temeljito spremenil svoje mnenje. Obrnil se je proti Ariasu in je pričel ščititi Arosemena, s čemer se je dosedanje razmerje sil temeljito spremenilo. Policija je pričela čistiti poštno poslopje, v katerem se je zabarikadiralo približno 100 Ariasovih pristašev. Boji so bili tudi na glavni ulici in je prišlo do streljanja. Menijo, da je Arias prosil za premirje, da bi odnesli ranjence. Danes pozno ponoči so pa javili, da je prišlo do bojev tudi po hodnikih predsedniške palače med policijo in civilnimi agenti, člani Ariasove telesne straže. Javljajo o precejšnjem številu mrtvih in ranjenih.

Danes ponoči je novi predsednik Arosemena prisegel tudi pred panamskim visokim sodiščem. Na izredno sejo se je ponovno sestal parlament. Na zasedanju je izjavil poveljnik policije Remona, da bo podpiral Arosemena, kar je dejansko storil že med današnjim dnevom. Kljub tej spremembi pa je položaj v panamski prestolnici bil danes ponoči še vedno precej zapleten. Po ulicah je odmevalo streljanje in prebivalstvo se je ob tej revoluciji okoli vladne palače poskrilo na svojih domovih.

V Washingtonu je izjavil danes zvečer glasnik ameriškega zunanjega ministrstva, da se bo vlada ZDA še naprej držala politike «nevmešavanja v panamske notranje zadeve». Glasnik ni hotel komentirati zadnjih dogodkov v tej državi in je izjavil, da nima ameriško zunanje ministrstvo potrdil na časopisne vesti o izmenjavi predsednika v Panami.

Nova avstralska vlada

CAMBERRA, 10. — Avstralski ministrski predsednik Menzies je sestavil svojo novo vlado, v kateri je obdržal ministrsko predsedstvo. Najvažnejši člani nove vlade so: Richard Casey, minister za zunanje zadeve, Phillip Mac Bride, minister za obrambo, mornarico in letalstvo, Josiah Francis, minister za vojsko in Wilfred Kent Hughes, notranji minister.

Jošida o oporiščih ZDA na Japonskem

TOKIO, 10. — Japonski ministrski predsednik Jošida je govoril v parlamentu. Povedal je, da sedaj v Washingtonu proučujejo načrte za sporazum glede ameriških vojaških oporišč na Japonskem. Na neko vprašanje je odgovoril, da bodo Američani v kratkem končali te načrte. Jošida je še izjavil, da so potrebne ameriške čete na Japonskem za začasno zajamčenje varnosti države, ki bo ob podpisu mirovne pogodbe brez oborožene sile.

Stafforda Chrippsa bodo opazovali na kliniki

LOZANA, 10. — Bivši kancler angleškega državnega zaklada Sir Stafford Chripps je že nekaj tednov v kantonalni bolnišnici v Lozani. Jutri se bo odpeljal v Zuerich na zdravniško opazovanje v neki kliniki.

Obnovljena Goethejeva rojstna hiša

FRANKFURT, 10. — Predsednik zapadnonemške zvezne republike dr. Teodor Heuss je danes ob spremstvu vseh treh zapadnih visokih komisarjev prisostvoval otvoritvi Goethejeve rojstne hiše. Ob letalskem bombardiranju leta 1944 je bila hiša porušena. Obnovili so jo v zadnjih štirih letih na podlagi načrtov in slik starega poslopja.

Oton se je poročil

NANCY, 10 — Danes se je z velikim pompom poročil Oton Habsburški s princeso Sachsen-Meiningen. Pri tem ni manjkal «Bog obvarji» in cel kup zaprašenih princes in princev, ki kakor Oton čakajo na stare čase. Poroka je bila v neki kapeli v Nancyju. Se preden je prišel mladi par se je zgodila nesreča. Neki črni maček je zašel med množico in se splašil. Le s težavo so ga izgnali iz kapele. Med samim obredom je padel v nezavest neki novinar in soproga ameriškega poslanika v Luksemburgu, ki bi morala biti v cerkvi na častnem mestu, se je zgubila.

Ko je nadškof iz Nancyja končno blagoslovil mladi par so pred kapelo naredili novo zmešnjavo avstrijski republikanci, ki so kričali: «Zivio republika». Proti Otonu so metali tudi gnila jajca, od katerih sta se dve po nesreči razleteli na glavi nekega pozrtvovalnega fotoreporterja.

Hamburški študentje proti cestni železnici

HAMBURG, 10. — V Hamburgu je prišlo do pretepanj med študenti in policijo. Pri tem je bilo na obeh straneh nekaj ranjenih. Studentje so demonstrirali proti podražitvi listkov na cestni železnici in avtobusih. Razgnali so jih gasilci z brizgalnami in študentje so se nato zbrali pred poslopjem uprave cestne železnice. Intervenirala je policija, pri čemer je prišlo do spopadov. Aretirali so precej študentov, vendar hamburška policija noče dati pojasnil, koliko študentov je spravila za zapahe.

Doklade za madžarsko duhovščino

BUDIMPESTA, 10. — Madžarska vlada je za štirikrat povišala plačo nižji duhovščini. Od 150 florintov jo je zvišala na 600 (40.000 lir) mesečno. Vlada je ta povišek utemeljila, češ da se je po sporazumu s katoliško cerkvijo leta 1950 obvezala, da bo jamčila duhovnikom minimalni življenjski standard.

Položaj v Palestini

LAKE SUCCESS, 10. — Vodja glavnega stana in opazovalci OZN v Palestini so javili danes zvečer, da je zopet mir na demilitariziranem področju in ni bilo danes nobenega spopada med sirijskimi in izraelskimi oboroženimi silami.

V Bagdadu pa še vedno trdijo, da se sovražnosti nadaljujejo. Predsednik izraelske vlade, ki je sedaj v ZDA pa je obiskal novo poslopje tajništva OZN v New Yorku in izjavil, da ne misli, da bi bili incidenti med Sirijo in Izraelci «zelo resni». Po njegovem mnenju se bosta obe stranki držali torkovega poziva Varnostnega sveta.

Smrt ponovno gospodari okoli 38. vzporednika. Ljudje so se tako ponovno podali na pot, ki so jo opravili morda že nekajkrat. Naložili so najnujnejše in gredo v neznano. Do kdaj še?

Nehru ne bo dajal surovin za proizvodnjo atomske energije

NOVI DELHI, 10. — Indijski ministrski predsednik Sri Nehru je danes govoril v parlamentu. Dejal je, da pri zamenjavi indijskih surovin za žitarice, ki jih bodo poslale druge države, Indija postavlja samo en pogoj: nikomur ne bo pošiljala surovin, ki bi mogle služiti za proizvodnjo atomske energije. Povedal je, da so se zboljšali trgovski odnosi Indije z ZSSR in da je na poti več ladij z žitom za Indijo.

Sklep senata ZDA za ukinitev pomoči državam, ki izvažajo v SZ

WASHINGTON, 10. — Ameriški senat je odobril določbo, ki predvideva ukinitev ameriške gospodarske pomoči vsem državam, ki dovoljujejo svojim državljanom trgovati s področji, ki so pod nadzorstvom ZSSR ali njenih satelitov. To določbo so vnesli z zakonski načrt, ki predvideva 431,127,477 dolarjev za finansiranje številnih vladnih ustanov v davčnem letu, ki se bo končalo 30. junija.

O tem odloku bodo sedaj razpravljali v mešani komisiji senata, ker je ameriška poslanska zbornica napravila drugačen osnutek, kot pa ga je danes odobril senat. Senat je pooblastil svoje predstavnike, naj ne popuščajo pri tem stališču, katerega največji zagovornik je senator James Kem. Danes je v senatu Kem jasno povedal, da ta ukrep velja predvsem za Veliko Britanijo.

* * *

TOKIO, 10. — Neko ameriško letalo se je danes zrušilo na rekо hišo v mestu Fukuoka (južna Japonska). Nastal je požar, pri katerem je zgorelo 10 Japoncev, ki so bili v hiši in seveda tudi ameriški letalec.

ZOPET PRAZNINA

med Kitajci in silami OZN

Čete OZN zopet zasedajo ozemlje, ki so ga izgubile ob zadnji kitajski in severnokorejski pomladanski ofenzivi - Korupcija v južnokorejski vladi - Komentarji nekaterih ameriških listov

TOKIO, 10. — Korejsko bojišče dobiva zopet videz, kot smo ga imeli priliko opaziti pred nekaj meseci. Kitajci in Severnokorejci se umikajo z ozemlja, katerega so zasedli ob svoji zadnji ofenzivi za ceno ogromnih žrtev. Sedaj drže samo še 65 milj dolgo in 14 milj globoko ozemlje južno od 38. vzporednika.

Zavezniške čete so že včeraj zasedle Cunčon in Inje ne da bi pri tem naletele na odpor; na vzhodni obali pa so prišli Južnokorejci do Jangjanga, položaje torej, odkoder so se umaknili ob pričetku pomladanske kitajske ofenzive.

Severnozahodno od Seula in področju pri Ujingbu so imele danes sile OZN — po poročilu 8. armade — stike s Kitajci in Severnokorejci. Kakor pa poročajo agencije so imeli na področju pri Seulu Kitajci namen obkoliti neko kolono OZN. Pustile so jo, da je prišla med dvojne kitajske položaje. Vendar so se sile OZN pravočasno umaknile iz klešč, ki so jim grozile — in kakor pravijo — je prišlo nenadoma do streljanja med samimi kitajskimi oddelki.

Poročilo nadaljuje, da je bilo na srednjem bojišču le nekaj stikov s Kitajci in Severnokorejci, dočim so sile OZN pridobile na vzhodnem bojišču novo ozemlje.

Do danes pozno popoldne so lovci in lahki bombniki 5. letalske skupine opravili 650 poletov. Piloti so javili, da so razrušili 315 vojaških poslopij in 23 prevoznih sredstev.

Danes je odstopil korejski podpredsednik Lee Shi Yong v znak protesta proti korupciji v južnokorejski vladi. Bivši podpredsednik je omenil velik škandal, v katerega so zapleteni vladni funkcionarji in častniki ter dejal: «Dolžnost korejske vlade je postaviti na visoke položaje osebe, katerim je mogoče zaupati. Tega vlada ni storila in zato ji jaz ne morem biti potreben».

Zanimivo vest je danes objavil newyorški «Daily Mirror». Znani komentator Drew Pearson piše v tem listu, da je «indijski poslanik v Pekingu obvestil predsednika indijske vlade, da zaenkrat nima LR Kitajska nobenega namena postaviti pri OZN novih mirovnih predlogov». Čisto drugačnega mnenja pa je današnji «New Times», ki analizira sedanji položaj na Koreji in prihaja do zaključka, da Kitajci in Severnokorejci niso pripravljeni na nove napade in zato «obstaja morda možnost, da pride do premirja in diplomatskih razpravljanj za okroglo mizo, na katerih bi postavili pogoje za končanje vojne, vendar vedno pod pogojem, da ne pride do politike popustljivosti ali nagrade za napad». Demokratski list je mnenja, da so sedaj sile OZN potrebne počitka in bi bilo dobro, če bi opremili, še dve korejski diviziji, kot je to pred kratkim predlagal južnokorejski zunanji minister.

Zakaj je umrl Beneš

PRAGA, 10. — Češkoslovaški notranji minister Vaclav Nosek je napisal v list «Tvorba» članek, v katerem trdi, da je predsednik ČSR Edvard Beneš pred tremi leti naglo umrl zato, ker je doživel poraz svojih političnih koncesij in so propadli njegovi načrti, da bi odvrnil ČSR od ZSSR. «Beneš se je zavedel, da praktično nima nobenega vzroka za to, da bi živel še naprej».

Kratke vesti

DAMASK, 10. — Libanon, Irak in Egipt so že odgovorili pritrdilno na povabilo sirijske vlade, da bi se sestal 14. maja politični odbor arabske lige. V kratkem pričakujejo odgovora drugih vlad.

* * *

MADRID, 10. — Spanijo je zajel mrzli val. Sierra je znova pokrita s snegom prav tako tudi Asturija in Pireneji.

* * *

BEOGRAD, 10. — Lazar Ilić, sedaj odpravnik poslov FLRJ v Libanonu je postal novi poslanik FLRJ v Čileu.

KINO

V TRSTU

Rossetti, 15.30: «Oblegano mesto», Montgomery Cliff, P. Douglas.
Excelsior, 16.00: «Zbogom gospa Miniver», G. Garson, W. Pidgeon.
Nazionale, 16.30: «Nevestin oče», Spencer Tracy, E. Taylor.
Arcobaleno, 15.30: «Preplah», I. Bennett, J. Mason.
Fenice, 16.00: «Zaželen», D. Clark, S. Signoret.
Filodrammatico, 16.00: «Pustolovščine Kapitana Blooda», L. Hayward.
Alabarda, 15.30: «Pokvarjenost», A. Gardner, R. Taylor.
Armonia, 15.00: «Otok zakladov», B. Driscoll.
Garibaldi, 15.00: «Rumena zastava», R. Widmark, P. Douglas.
Ideale, 16.00: «Brezmejno tvoja».
Impero, 16.00: «Rosauro Castro», P. Amendariz.
Italia, 16.00: «Skrivnostni vrt», M. O' Brien.
Kino ob morju, 16.00: «V nebeškem kraljestvu».
Savona, 15.00: «Pinchy, bela zamorka», J. Crain.
Viale, 15.30: «Crni gusar», P. Armendariz.
Vittorio Veneto, 16.00: «Pahljača», M. Carroll.
Azzurro, 16.00: «Veliko poslanstvo», T. Power.
Belvedere, 16.30: «Montereyski morski roparji».
Marconi, 16.00: «Poročil bi se rad», B. Davis, R. Montgomery.
Massimo, 16.00: «Moja zelena dolina».
Novo Cine, 16.00: «Matadora».
Odeon, 14.00: «Fantazija», W. Disney.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

Petek 11. maja 1951.

Oddaja v slovenščini:

6.45: Jutranja glasba in radijski koledar. 7.15: Jutranja glasba. 13.45: Dalmatinske narodne. 14.00: Igra študentski sekstet. 14.30: Od včeraj do danes. 14.35: Edvard Grieg: Peer Gynt. 18.00: Skladbe za klavir. 18.15: Iz znanstvenega sveta: Električna lokomotiva. 18.30: Igrajo mojstri ritma. 19.00: Lahka orkestralna glasba. 23.10: Glasba za lahko noč.

Oddaja v italijanščini:

Poročila ob 6.15, 12.30, 19.45 in 23.00. 6.00 in 6.30: Jutranja glasba. 12.45: Komorna glasba. 13.15: Aktualnosti. 13.20: Intermezzo. 20.00: Operni zbori. 20.15: Sindikalni pregled. 20.30: Glasba za orkester in solo. 21.00: «Zadnji sen gospe Catris», drama G. Pugnettija. 22.00: Simfonična glasba. 23.10: Nočna glasba.

SLOVENIJA

5.25: Hrvatske narodne pesmi. 6.10—7.00: Lahek jutranji spored s plošč. 11.30: Solska ura za nižje gimnazije: Prof. Ivan Lovše: Dragoceni prašek. Karneval, koncertna uvertura - P. I. Čajkovski: Melanholična serenada - J. B. Foerster: Andante sostenuto iz IV. simfonije. Zabavna glasba. 13.00: Ali znate... Zabavna glasba. 14.00: Kulturni pregled. 14.45: Nekaj zborovskih skladb A. Lajovica. 15.15—15.30: Skladbe J. S. Bacha in W. A. Mozarta igra klarinetist Persi Albano, sin klavirju Silva Hrašovec. 17.30: Solska ura za nižje gimnazije - Prof. Ivan Lovše: Dragoceni prašek. 18.00: Lahek promenadni koncert. 18.30: Razgovori o razvoju glasbe: O poljski in bolgarski glasbi, govori prof. dr. Cvetko. 19.00: Iz oper Modesta Musorgskega: basist F. Lupša in orkester Radia Ljubljana. 19.45: Zabavna glasba. 20.00: Tedenski zunanjepolitični pregled. 20.15: Želeli ste - poslušajte! 21.00: Alojz Kraigher: Umetniškova trilogija. 22.30: Richard Wagner: Faust, predigra. Hans Pfitzner: Simfonija za veliki orkester, Richard Strauss: Vesele potegavščine Tilla Ulenspiegla. 23.15: Zabavna glasba.

TRST II.

7.30: Jutranja glasba. 11.30: Za vsakega nekaj. 12.00: Sodobna Anglija. 12.10: Zabavni orkestri. 13.00: Glasba po željah. 17.30: Plesna glasba. 18.00: Glas Amerike. 18.15: Komorna glasba. 19.15: Klavirski koncert. 19.45: Pesfra glasba. 20.00: Glasbena medigra. 20.10: Koncert violinista Medelca. 20.30: Tržaški kulturni razgledi. 20.45: Lahka glasba. 21.00: Mojstri besede. 21.30: Operna glasba. 22.00: Beethoven: Simfonija št. 9 v d-molu. 23.00: Nokturni. 23.35: Polnočna glasba.

TRST I.

7.45: Jutranja glasba. 12.00: Orkester pesmi in plesa. 13.25: Tu in tam po svetu. 14.00: Tretja stran. 14.10: Motivi osmega stoletja. 14.30: Nove napolitanske pesmi. 17.30: Spored BBC. 18.00: Franco Russo in njegov oktet jazz. 18.25: Današnji problemi, prof. G. Gaeta. 18.35: Trio Alegiani. 18.50: Orkestralni valovi. 19.20: Aktualnosti. 20.15: Lahka glasba. 21.00: Simfonična glasba iz turinske konservatorija «G. Verdi». 23.20: Plesna glasba.

ŠPORTNI DNEVNIK

ANGLEŠKI FESTIVAL

Ena zmaga in en poraz

Partizan igral bolje od Crvene zvezde

Jugoslovanske enajstorice, ki so se po Milanu preselile v Anglijo, so odigrale svoje prve tekme. Nastopila sta Partizan in Crvena zvezda. Prvi je premagal Hool City s 3:2 (2:1), Crvena zvezda pa je izgubila proti Prestonu z 2:1. Postavi jugoslovanskih enajstoric:

Partizan: Soštarič, Lazarević, Colić, Jakovetić, Jovanović, Atanackovič, Valok, Zebec, Bobek, Belin, Herceg.

Crvena zvezda: Lovrič, Stankovič, Dadič, Palfi, Diskič, Djajic, Ognjanov, Mitič, Jezerkič, Zivanovič, Mihajlovič.

Igra med Partizanom in Hool Cityem je bila nadvse zanimiva. Prvi gol je dal Bobek iz enajstmetrovke. Angleški branilec ga je namreč zrušil v kazenskem prostoru, zaradi česar je strogi sodnik Flanagan brez večjega pomišljanja prisodil najhujšo kazen. To je bilo v 26. minuti. 10 minut za tem je Bobek povišal rezultat na 2:0 z lepim volejem v sam desni kot. Angleži so znižali iz enajstmetrovke. Soštarič se je po sodnikovem žvižgu sicer vrgel v pravo smer, vendar ostre žoge ni mogel ujeti.

V 6 minuti drugega polčasa je Zebec, ki nastopa v ekipi Partizana kot gost, dal za Partizana zadnji gol. Pred koncem so bili tudi domači še enkrat uspešni.

Crvena zvezda je bila včeraj slaba, kljub temu pa bi se lahko izognila porazu. Prvi gol je dal v 14. minuti srednji napadalec Prestona Wighnam, ki je z razdalje 16 m slabo streljal; žoga je padala v blagem loku proti golu in je Lovrič mislil, da bo poletela preko. Žoga pa se je odbila od prečke, padla ravno na glavo levi zvezi in šla v gol. V 80. minuti se je angleški centerfor boril z zvezdnimi branilci pred golom, padel, a kljub temu je imel še toliko moči, da je streljal na vrata. Nemočen strel je Lovrič boksal do bližnjega nasprotnika, ki seveda take lepe prilike ni izpustil. Štiri minute zatem je Mitič z desnega krila centriral; Mihajlovič je streljal, vendar je vratar uspel ubraniti, imel pa je to nesrečo, da je žoga prišla na noge Ognjanovu, ki je realiziral. Zvezda je za tem dosegla dva kornerja. Iz drugega se je rodil celo gol, a ga sodnik ni priznal.

* * *

Par besed o današnjih nasprotnikih Jugoslovanov. Preston: V začetku tega stoletja je bil med najboljšimi angleškimi klubi; nekaj let zaporedoma je bil angleški prvak, večkrat pa je tudi osvojil pokal. Pozneje je doživel nekaj kriz, zadnja je bila pred nekaj leti, ko se je ta klub s tako slavno preteklostjo znašel v drugi ligi. Danes so prebrodili težave in je Prestonu povratek med prvoligaške sobrate zagotovljen. Je namreč prvi na lestvici druge angleške lige z 10. točkami naskoka pred drugoplasiranim. S 14 zaporednimi zmagami je Preston izenačil svoj lastni rekord, iz časa svoje največje slave, leta 1899. Preston igra odprt hiter in ofenziven nogomet in pravijo, da bo drugo leto v prvi ligi njegova igra precejšnja senzacija.

«Hool City» je enajstorica, ki živi od enega samega velikega igralca, Johna Karterja, najboljše zveze, ki so jo Angleži kdaj koli imeli. Ob zatonu svoje kariere je pred 2 letoma odšel v malo provincialno društvo «Hool City» in s svojo prisotnostjo spravil svoje najprej v drugo ligo in le malo je manjkalo, da ne celo v prvo. «Hool City» je precej elastično moštvo brez stalne taktike in značaja. Vse je odvisno prav od Karterja, ki so se mu pridružile v zadnjem času še nekatere druge slavne, a žal odslužene zvezde britanskega nogometa.

Rusija premagala Italijo

PARIZ, 10. — CSR je danes premagala v podaljšku Grčijo s 54:40. Ob rednem koncu igre sta imeli obe petorici po 38 točk. Čehi so s svojo boljšo telesno pripravljenostjo v podaljšku uničili Grke in jim s tem odvzeli upanje, da bi lahko prišli v finale.

Rezultati ostalih tekem (tolažilni turnir za plasman od 9. do 16. mesta): Portugalska - Švica 52:49, Finska - Holandska 66:52 in Danska - Skotska 47:41, Nemčija - Avstrija 39:37.

Veliko zanimanje je vladalo za večerne igre skupine, ki se bori za vstop v finalne tekme. SZ je brez naporov premagala v dveh nadmočnih polčasih Italijo z rezultatom 60:42 (35:25). Drugi rezultat: Francija je premagala Bolgarijo s 56:49 (26:24).

* * *

OSLO, 10.— Egiptska dvojica Coen - Shafei je premagala Norvežana Johana Haanesa in Bansa Liea z rezultatom 11:9, 6:4 in 6:3.

* * *

BEOGRAD, 10. — Na izločilni conski turnir za svetovno šahovsko prvenstvo za ženske, ki bo julija v Benetkah, je Jugoslavija prijavila svojo zastopnico Vero Jovanovič.

Kriminalno pobarvana senzacija

Nekateri igralci Rome so mešetarili z usodo svojega kluba

Včerajšnji italijanski listi so prinesli kratko vest, da je nogometni klub Roma izključil od vsake športne aktivnosti igralce Contina, Gambinija, Lucchesija, Tontodonatija in opomnil Zecco in Merlina. Vzrok naj bi bil nereden življenje. Mislili smo, da je to eden izmed tolikih disciplinskih ukrepov, posebno ker vemo za klavrno stanje, v katerem je rimski klub in bi bilo po pravilih logike možno medsebojno izključevanje in obtoževanje tudi brez tehtnih razlogov.

Preko noči pa se je stvar razširila v eno največjih afer, kar jih pomni po vojni italijanski, pa tudi svetovni nogomet. Niso še znane vse podrobnosti, vendar iz megle vedno bolj jasno kaže, da so izključeni igralci bili podkupljeni in so igrali nalašč pod svojimi zmožnostmi, da bi njihov klub izgubil in bi se tekma končala z rezultatom, za katerega so bili plačani. Poleg tega tudi ni več dvoma o tem, da so primešali jedilom svojega soigralca Sveda Nordhala nekaj strupa, ki ga je omamil in mu dopustil le statiranje na nekaterih tekmah.

Ni izključeno, da se bo krog krivcev še znatno povečal.

PO ANGLIJA-ARGENTINA

Komentarji angleškega tiska

LONDON, 10. — Angleški komentatorji govore z nejevoljo o poteku in tehnični vsebini včerajšnje tekme proti Argentini.

«New Chronicle»: Angleški nogometni prestiž je dobil prijetno podporo, vendar moramo poudariti, da smo premagali le argentinsko enajstorico, ki ni pokazala pričakovane kvalitete. Argentinci so zelo spretni, ko imajo žogo, njih skupna igra pa je revna. Samo akrobatski vratar Rugilo in oba branilca so jih rešili visokega poraza.

«Daily Mail»: «Anglija bi zaslužila sedem golov. Pri Argentincih nismo videli pravljične hitrosti, o kateri so nam govorili. Napadalci so počasni, tako da je bila angleška obramba samo petkrat ali šestkrat v resnj nevarnosti».

«Daily Express»: «Na tekmi smo videli bolj gledališče kot nogomet. Pri sceni, v kateri nastopa pogumen mož v oblasti obupa, ki si ruje lase, bi se lahko Lawrence Oliver marsikaj naučil od Rugila, izvrstnega argentinskega vratarja».

«Daily Herald»: «Angleška zmaga je bila zelo zasluženа, kljub temu pa je bila težka in smo jo morali dolgo čakati; deloma je tega kriva nesposobnost naših, predvsem pa to, da so Argentinci bili močni tam, kjer tega nismo pričakovali: v obrambi. Napad je redko kdaj deloval s toliko hvaljeno natančnostjo: že nekaj let naša obramba ni imela tako lahke naloge».

ŠAH

Borba še vedno odprta

BAD PYRMONT, 10. — V enajstem kolu šahovskega turnirja evropske cone za svetovno prvenstvo je Pirc remiziral s Holandcem Donnerjem. Gligorič je prekinil partijo proti Kramerju v dobljeni poziciji, medtem ko je bil tretji jugoslovanski zastopnik na tem turnirju, Matanovič, danes prost. Ostali rezultati: Bogoljubov - Unzicker remi, Golombek - Aitken prekinjeno, kaže na remi. Prins - Grob prekinjeno v poziciji, v kateri Grobu kljub kmetu manj, kaže na remi, Pomar - Paoli 1:0, Kuebrat - De Mura 0:1. Po enajstem kolu je stanje na tabeli: Gligorič 8 (1), Matanovič 8, Prins 7.5 (1), Unzicker 7.5, Bogoljubov 7, Golombek 6 (1), Pirc 5.5.

Pustolovščine dobrega vojaka Švejka

JAROSLAV HAŠEK

III. DEL *v svetovni vojni*

152.

PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ
ILUSTRIRAL DR. ROBERT HLAVATY

«Joj», se je udaril enoletni prostovoljec po čelu, «skoraj bi bil pozabil, gospod narednik, priskrbeti mi morate seznam vseh šarž.» — Imenujte mi kake narednike od dvanajste stotnije! — Houska? Dobro, torej Houski odtrga glavo mina, glava mu odleti, telo pa napravi še nekaj korakov, pomeri in sestreli sovražniški aeroplan. Samo po sebi se razume, da se morajo te zmage v bodočnosti proslavljati v Schönbrunnu. Avstrija ima zelo veliko bataljonov, a en sam bataljon, to je naš, ki se tako odlikuje, da se njemu v čast priredi majhna rodbinska zaupna slavnost cesarske hiše. To ši predstavljam tako, kakor vidite v mojih kratkih zapiskih, da pride najvojvodska rodbina Marije Valerije v ta namen iz Wallsee v Schönbrunn. Slavnost je v dvorani zraven cesarjeve spalnice, ki je razsvetljena z belimi voščenimi svečami, kajti znano je, da na dvoru nimajo radi električnih žarnic zaradi kratkega stika. Ob šestih zvečer se začne slavnost v čast našemu bataljonu. Zdaj pripeljejo vnuke njegovega veličanstva v dvorano, ki spada pravzaprav k sobanam pokojne cesarice. Zdaj je vprašanje, kdo bo še tam razen cesarske rodbine. Tam mora biti in bo cesarjev generalni adjutant grof Paar. Ker je pri takih rodbinskih in intimnih gostijah rado komu slabo, s tem seveda ne mislim, da se bo morda grof Paar pobljuval, je dobro, če je tam tudi osebni zdravnik dvorni svetnik dr. Kerzl. Zavoljo reda, da bi si morda dvorni lakaji ne dovolili kakih intimnosti pri dvornih damah, so navzoči tudi najvišji dvorni upravnik baron Lederer, komornik grof Bellegarde in prva dvorna dama, grofica Bombelles, ki igra med dvornimi damami isto vlogo kakor madam v bordelu pri Suhovih. Ko je vsa gospoda zbrana, pride v spremstvu svojih vnukov cesar, sede in napije našemu maršbataljonu. Za njim izpregovori nadvojvodinja Marija Valerija, ki posebno pohvalno omenja vas, gospod narednik. Seveda, po mojih zapiskih utrpi naš bataljon občutljive izgube, ker bataljon brez mrtvih ni bataljon. Zgodovina bataljona ne sme sestajati samo iz suhih dejstev o zmagah, ki jih imam že vnaprej zaznamovanih menda dvainštirideset. Vi na primer, gospod Vanjek, padete pri majhni reki in tale Baloun, ki na vas tako čudno zija, pogine docela drugačne smrti, ne od krogle, šrapnela ali granate. Njega bo zadavil laso, vržen iz sovražnega aeroplana vprav v trenutku, ko bo žrl obed svojega nadporočnika Lukaša.»

Baloun je odstopil, obupano zamahnil z rokami in ves potrt rekel: «Saj ne morem za svojo naravo. Še ko sem aktivno služil, sem šel morebiti tudi trikrat v kuhinjo po menažo, dokler me niso zaprli. Nekoč sem imel trikrat za obed rebro in sem zato sedel mesec dni. Zgodi se božja volja!»

«Ne bojte se, Baloun», ga je tolažil enoletni prostovoljec, «v zgodovini bataljona ne bo o vas rečeno, da ste poginili, ko ste žrli po poti od oficirske menaže do strelskih jarkov. Imenovani boste skupaj z vsemi možmi našega polka, ki so padli za slavo naše države, kakor n. pr. narednik Vanjek.»

«Kakšno smrt mi določate, Marek?»

«Le nikar tako ne hitite, gospod narednik, tako naglo to ne gre.»

Enoletni prostovoljec se je zamislil: «Vi ste iz Kralup, kajne; pišite torej domov, v Kralupe, da boste izginili brez sledu, toda pišite oprezno. Ali pa si morda želite, da bi bili hudo ranjeni, da bi obležali za žičnimi ovirami? Tako ležite lepo s prelomljeno nogo cel teden. Ponoči sveti sovražnik z reflektorjem na našo pozicijo in vas opazi; misli, da vohunite in začne na vas metati granate in šrapnele. Vi ste storili nekaj velikanskega za našo vojsko, ker je sovražnik porabil za vas toliko municije kakor za cel bataljon, in delci vašega telesa plavajo po zraku in pojejo pesem velike zmage. Skratka — vsakdo iz našega bataljona se odlikuje, tako da bodo strani naše zgodovine prenapolnjene z zmagami, da bo po nas ostal vsaj spomin, ko ne bo, recimo, v mesecu septembru, ostalo od našega bataljona prav nič razen tehle slavnih strani zgodovine. Konec sem že sestavil, veste, gospod Vanjek, namreč konec tega nekrologa Slava spominu padlih! Njihova ljubezen do monarhije je najsvetejša ljubezen. Njihova imena naj se s spoštovanjem izgovarjajo, kakor n. pr. Vanjek. Tisti pa, ki so zgubili svoje živitelje, naj si ponosno obrišejo solze, zakaj ti, ki so padli, so bili junaki našega bataljona.»

Telefonist Chodounsky in kuhar Jurajda sta z velikim zanimanjem poslušala razlago enoletnega prostovoljca o pripravljanju zgodovine bataljona.

«Pojdita bliže», je rekel enoletni prostovoljec in listal po svojih zapiskih, «stran 15.: ‚Telefonist Chodounsky je padel 3. septembra istočasno s kuharjem Jurajdo.' Poslušajta dalje moje opombe: ‚Brezprimerno junaštvo. Prvi tvega svoje življenje in čuva telefonsko žico, čeprav ga že tri dni niso pri telefonu izmenjali. — Drugi se vrže s kotlom vrele juhe na sovražnika. — Lepa smrt obeh. Prvega raztrga mina, drugega zadušijo strupeni plini, ki so mu jih dali pod nos, ko se že ni imel s čim braniti. — Oba umirata s klicem: Es lebe unser Bataillonskommandant!'»*

Zdajci je Švejk zazehal in bilo je slišati kako govori iz spanja: «Prav imate, gospa Müllerjeva, da so si ljudje podobni. V Kralupah je delal črpalke neki gospod Jaroš in ta je bil podoben urarju Lejhanzu iz Pardubic, kakor da mu je iz očesa padel, ta pa je bil spet strašno podoben Piskorju iz Jičina, vsi štirje pa neznanemu samomorilcu, ki so ga našli obešenega in popolnoma strohnelega v ribniku pri Jindrichovem Hradcu, ravno pod železnico, kjer se je bržkone vrgel pod vlak.» Znova je zazehal in dodal: «Potem so vse druge obsodili v veliko globo, in jutri mi skuhajte, gospa Müllerjeva, zabeljene repe zance —» Švejk se je prevalil na drugo stran in smrčal naprej; medtem sta kuhar okultist Jurajda in enoletni prostovoljec debatirala o bodočnosti. Jurajda je prešel nazadnje na regeneracijo, t. j. na obnavljanje človeškega telesa, opozoril na to, da si morejo obnavljati telo nekatere najnižje živali, ter je slednjič izjavil, da lahko človek odtrga kuščarju rep, a ta mu spet zraste.

* Živel naš bataljonski komandant!

(Nadaljevanje sledi.)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18. - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din